

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra hudební výchovy

Bakalářská práce

Hana Kubíková

Hudební osobnosti spjaté se Základní uměleckou školou

Lipník nad Bečvou

Rudolf Heider a Leona Zezulová

Olomouc 2016

vedoucí práce: Mgr. Gabriela Coufalová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Hudební osobnosti spjaté se Základní uměleckou školou Lipník nad Bečvou“ vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Olomouci dne 21. 4. 2016

.....

Chtěla bych poděkovat Mgr. Gabriele Coufalové, Ph.D. za odborné vedení práce a za její rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat PhDr. Ingrid Silné, Ph.D., Mgr. Haně Zlámalové, Ing. Haně Honsnejmanové, Daně Zeinerové a Libuši Heiderové za poskytnutí cenných podkladů k mé práci.

Obsah

<i>Úvod</i>	5
1 <i>Základní umělecká škola v Lipníku nad Bečvou</i>	7
1.1 Počátky městské hudební školy	7
1.2 Další život hudební školy	8
1.3 Základní umělecká škola v současnosti.....	11
2 <i>Rudolf Heider</i>	13
2.1 Ze života Rudolfa Heidera	13
2.2 Ředitelem hudební školy v Lipníku nad Bečvou.....	18
2.3 Poslední léta Rudolfa Heidera	20
2.4 Dílo Rudolfa Heidera	21
2.4.1 Známé skladby Rudolfa Heidera a nové poznatky	22
2.4.2 Dopusud neznámé skladby Rudolfa Heidera.....	24
2.4.3 Význam díla Rudolfa Heidera	26
3 <i>Leona Zezulová</i>	27
3.1 Ze života Leony Zezulové	27
3.2 Mimohudební činnost Leony Zezulové	31
3.3 Propojení hudby a slova	32
3.4 Dílo Leony Zezulové	32
3.4.1 Skladby pro čtyřruční klavír	33
3.4.2 Skladby pro sólový klavír.....	34
3.4.3 Skladby pro zpěv	37
3.4.4 Skladby pro smyčcové nástroje	37
3.4.5 Skladby pro dechové nástroje.....	38
3.4.6 Význam hudebního díla Leony Zezulové.....	39
<i>Závěr</i>	40
<i>Seznam literatury</i>	41
<i>Seznam internetových zdrojů:</i>	43
<i>Seznam příloh</i>	44
<i>Přílohy</i>	46

Úvod

Když se podíváme na pole slávy v oblasti hudby, zjistíme, že největšího uznání se nejčastěji dostává umělcům, kteří za svou kariérou odešli do větších měst. Většinou jsou to lidé známí v celonárodním, popřípadě i světovém měřítku, ať už působí sólově, v komorních souborech či v orchestrech. Bývají to koncertní mistři uchvacující svým umem, dirigenti symfonických orchestrů, sbormistři velkých sborů, skladatelé komponující pro velké sály, opery a koncertní síně. Je to pochopitelné, neboť takoví umělci mají daleko více možností se prosadit než hudebníci působící celý život na malých městech. Kde však začíná rozvoj takové hudební osobnosti?

Jistou míru talentu si v sobě neseme každý už od narození, někdo větší, někdo menší, avšak lásku k hudbě a případný zájem o její provozování či hlubší studium v nás utvářejí až okolnosti během našeho života, hlavně v období dětství a dospívání. Patří mezi ně prostředí, ve kterém vyrůstáme, a lidé, s nimiž se setkáváme a kteří nás svým působením ovlivňují. Vztah k hudbě v nás mohou probudit jen ti lidé, kteří k ní sami vřelý vztah mají. Začíná to našimi rodiči a příbuznými, kteří nás k hudbě vedou a kteří nás jako děti pošlou do základní umělecké školy nebo k soukromému učiteli. A právě zde nastupuje nepostradatelný článek v rozvoji našeho hudebního citění a vztahu, který se v nás k tomuto umění utvoří. Náš učitel nemusí být koncertní mistr ani světoznámý umělec či skladatel, ale přesto v nás díky svému přístupu, lásce k hudbě a k dětem a schopnosti předávat tuto lásku a své zkušenosti dokáže zapálit jiskru, která jednou může přerůst ve velký oheň. A je to ovšem možné i naopak.

Právě proto jsem se rozhodla zaměřit pozornost této práce na učitele základních uměleckých škol, které považuji za jedny z nejdůležitějších lidí ovlivňujících hudební růst dětí. Lidí, kteří už k hudbě přivedli spoustu mladých lidí a přispěli tak i ke kulturnímu rozvoji svého města a jeho okolí. Protože jsem sama spoustu let strávila právě v Základní umělecké škole v Lipníku nad Bečvou a na tom, že nyní studuji hudbu, mají její učitelé obrovskou zásluhu, vybrala jsem si jako vzor právě ji. Zaměřila jsem se v této práci na dvě osobnosti z této hudební školy, které považuji za nejvýraznější, a sice na zakladatele a prvního ředitele školy Rudolfa Heidera a pedagožku klavíru a všestrannou umělkyni Leonu Zezulovou.

Mým cílem v této práci je představit tyto dva umělce jako osobnosti, které se významně zasloužily o další rozvoj hudební kultury ve městě Lipníku nad Bečvou a rozkvět samotné

Základní umělecké školy, a jejichž odkaz by neměl být, zejména v tomto městě a jeho okolí, zapomenut.

V první kapitole se věnuji představení Základní umělecké školy, v níž oba zmínění umělci dlouhá léta působili. Druhá a třetí kapitola je pak zaměřena konkrétně na obě osobnosti, tedy Rudolfa Heidera a Leonu Zezulovou, jejich život a přehled díla. Ve druhé kapitole bych v tomto ohledu chtěla stanovit ještě jeden dílčí cíl, a sice seznámit čtenáře s doposud neznámými skladbami Rudolfa Heidera a doplnit tak podrobný seznam děl od PhDr. Ingrid Silné, Ph.D.

1 Základní umělecká škola v Lipníku nad Bečvou

Hudební škola v Lipníku nad Bečvou v roce 2017 oslaví 70. výročí svého založení. Od dob svých počátků se v ní řada věcí změnila, základy a směřování výuky však zůstávají stejné. Protože se konkrétním činnostem hudební školy od dob založení do roku 2008 relativně podrobně věnuje Kateřina Zapletalová ve své diplomové práci,¹ bude následující kapitola spíše stručnějším přehledem pro uvedení do prostředí, v němž Rudolf Heider a Leona Zezulová strávili velkou část svého života.

1.1 Počátky městské hudební školy

„*Ku konci školního roku 1946/47 usnesla se rada MNV v Lipníku n/B zřídit v Lipníku n/B městskou hudební školu.*“² Těmito slovy začíná první zápis v Pamětní knize Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou. Základní umělecká škola, tehdy ještě nazvaná Městská hudební škola, byla založena v roce 1947 jako pobočka hudební školy Bedřicha Smetany v Hranicích, jejíž ředitel Rudolf Heider zahájil koncem školního roku 1946/1947 potřebné přípravy pro její otevření. První řádný zápis do této školy se konal dne 2. září 1947 a kromě Rudolfa Heidera na něm byli přítomni též učitel houslí Alois Pastorek, výpomocný učitel hry na klavír Jan Vašíček a účetní ONP v Hranicích František Pešl. Protože lipenská pobočka tehdy ještě nevladnula samostatné prostory, konal se zápis do hudební školy a posléze i výuka žáků v budově bývalého Hasičského domu v ulici Palackého. Zde škola sídlila až do 15. prosince 1947, kdy pro své potřeby získala budovu v ulici Havlíčkova, číslo popisné 643, kterou využívá až do současnosti.³

Na základě prvního zápisu bylo do městské hudební školy přijato 78 uchazečů. Díky přemístění školy do vlastních prostor se jejich počet ještě během školního roku zvýšil na 107 žáků. Hudební vzdělání nabízené školou zahrnovalo výuku hry na klavír, hry na housle a přípravné hudební předvýchovy. Výuka hry na tyto nástroje se spolu s hudební předvýchovou stala základem i pro následující léta a postupem času byla obohacována o další možnosti, např. o výuku hry na harmoniku nebo zpěv. Prim v množství zájemců ovšem vždy držela hra klavírní a houslová.⁴

¹ ZAPLETALOVÁ, Kateřina. *Základní umělecká škola Antonína Dvořáka v Lipníku nad Bečvou*. Diplomová práce. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého, 2008.

² *Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981*, s. 1.

³ *Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981*, s. 1 – 3.

⁴ Patrně z počtu žáků uváděných u jednotlivých nástrojů ve výročních zprávách školy (In: *Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981*).

Dne 20. dubna 1948 byla v Lipníku svolána rada Městského národního výboru, na níž bylo s doporučením ředitele Rudolfa Heidera schváleno, aby škola přestala fungovat pouze jako pobočka školy v Hranicích, ale byla od 1. října 1948 otevřena jako samostatná městská hudební škola, jejímž vydržovatelem bude město Lipník nad Bečvou.⁵

1.2 Další život hudební školy

Škola se tak stala samostatnou institucí a kromě ustanovení zaměstnanců školy, mezi které patřili Rudolf Heider, Libuše Heiderová, Alois Pastorek a výpomocný učitel hry na klavír Jan Vašíček, bylo nutné zřídit správní výbor městské hudební školy. Na schůzi pro volbu správního výboru bylo poté zároveň rozhodnuto o založení pamětní knihy městské hudební školy a především o výši školného pro žáky a platech pedagogů školy.⁶

Ředitel Heider již od začátku dbal o to, aby školné odpovídalo finančním možnostem rodičů dětí. Zápisné do hudební školy tehdy činilo 50 Kčs pro nového žáka a 30 Kčs pro žáka školu již navštěvujícího. Výše školného za měsíc se potom odlišovala podle ročníku, ve kterém se žák nacházel, a to pro žáky 1. až 4. ročníku 100 Kčs a od 5. ročníku 150 Kčs, přičemž vyučování probíhalo dvakrát týdně po půl hodině. Protože někteří z žáků neměli doma k dispozici klavír pro cvičení, bylo jim umožněno využívat školní piáno za poplatek 20 Kčs měsíčně. Hudební předvýchova byla vyučována bezplatně, protože se předpokládalo, že žáci v ní zařazení později budou navštěvovat školu v rámci řádné výuky na některý nástroj. Dle slov Rudolfa Heidera, uvedených v pamětní knize, byly stanovené ceny školného přiměřené platu dělníka tak, aby nedošlo k újmě ani jednoho z rodičů.⁷ Pokud se ale přece objevili žáci, kteří kvůli horším sociálním poměrům či aktuálním finančním potížím svých rodičů nebyli schopni platit uvedené školné, škola vždy kladla za nejpřednější zájem o vzdělání žáků. Některým žákům proto mohla být výše školného snížena nebo byli od školného úplně osvobozeni – pokud ovšem rodiče předložili potvrzení o majetkových poměrech. Ani tak ale uvedené snížení či osvobození nebylo samozřejmostí. Velmi často se v pamětní knize objevuje informace o pílí žáka, která v tomto ohledu vždy sehrála významnou roli. Pokud totiž rodiče nebyli schopni řádně platit školné v uvedené výši, právě pracovitost žáka ovlivnila vyhovění jejich žádosti a ne jeden žák musel být z důvodu nedostatku aktivity a zájmu o hudební vzdělávání z ústavu vyloučen. Svědčí o tom např. zápis o schůzi správního výboru Městského hudebního ústavu v Lipníku n. Bečvou ze dne 14. února 1950, kde se píše:

⁵ *Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 - 1981*, s. 2.

⁶ *Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 - 1981*, s. 11 - 14.

⁷ *Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 - 1981*, s. 15.

„Na návrh řed. Heidera byl žák Jan Dubový z ústavu vyloučen proto, že není řádným žákem, tj. neprojevuje dostatek píle.“⁸ Pracovitost a motivaci se proto učitelé a rodiče snažili v dětech podporovat také jinými činnostmi než samotnou výukou či hrozbou vyloučení. Během prvního školního roku např. rodičovské sdružení uspořádalo soutěž o deset nejpilnějších žáků Městského hudebního ústavu, kteří byli na jeho konci odměněni hodnotnými cenami.⁹

Je známo, že na kvalitu vzdělávání dětí má kromě kvalitního pedagogického vedení vliv také zázemí, v němž se žáci pohybují. Ani na to ředitel Heider v rámci svých návrhů předkládaných na schůzích školního výboru nezapomínal. Pro výchovu hudebního dorostu bylo podle něj nemálo důležité např. pořízení obrazů a tisků hudebních skladatelů, které by bylo možno vyvěsit na chodbách a v učebnách školy, aby tak žáci měli tyto významné osobnosti stále na očích. Dalším podstatným bodem pak bylo pořídit také hudební literaturu.¹⁰

Ještě větší význam byl ovšem kladen na kvalitu hudebních nástrojů, které měla škola k dispozici. Zpočátku se totiž na škole nacházelo pouze jedno piano, vypůjčené od hudební školy v Hranicích, což bylo pro výuku hry na klavír zcela nedostačující. Libuše Heiderová vzpomíná, že se její manžel snažil opatřit piana od různých soukromých vlastníků, zejména pak po odsunutých Němcích v oblasti Sudet. Na schůzích také prosazoval, aby se pořídila dvě piána od fondu národní obnovy v Olomouci pro případ, že by se vypůjčené piano muselo vrátit hranické škole. Postupem času se potřebný inventář skutečně podařilo získat a od jednoho soukromníka na Vsetíně škola dokonce odkoupila i koncertní křídlo.¹¹ Již na konci prvního školního roku se pak škola mohla pyšnit vlastním pianinem, harmoniem a rovnou dvěma koncertními klavíry, čímž se zvýšila i možnost důstojnější reprezentace školy při žákovských a jiných veřejných vystoupeních.

Vývoj hudební školy se řídil v souladu se slovy, která pronesl Rudolf Heider ve svém proslovu při zahájení školního roku 1964/1965. V něm uvedl, že Lidová škola umění (v té době se tak již škola nazývala) je nástrojem širokého rozvoje kultury ve společnosti, slouží k rozvinutí osobitých uměleckých vloh, schopností a nadání každého jednotlivce, a že tyto školy budou přispívat k rozkvětu lidové umělecké tvořivosti a pomáhat zvyšovat výchovný vliv umění v životě mládeže.¹² Ačkoliv tento proslov proběhl až po téměř dvaceti letech fungování školy, řídila se jím prakticky již od začátku. Pedagogové vždy dbali o to, aby se

⁸ *Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981*, s. 42.

⁹ Výroční zpráva Městského hudebního ústavu v Lipníku nad Bečvou ve školním roce 1948/1949 v prvním roce trvání, In: *Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981*, s. 49.

¹⁰ *Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981*, s. 16.

¹¹ *Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981*, s. 33.

¹² *Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981*, s. 115.

jejich mladým svěřencům dostávalo co nejvyšší míry podnětů a vzdělávacích možností, aby rozvíjeli svou osobnost a své umělecké dovednosti. Žákům se často věnovali i nad rámec běžných vyučovacích hodin. Libuše Heiderová v rozhovoru dokonce vzpomněla, že často brávali děti navštěvující hudební školu i na víkendové výlety, třeba jen na procházku k řece Bečvě protékající Lipníkem.¹³ S dětmi tak byli v kontaktu i mimo školu, což jistě jen podpořilo osobní přístup ke každému z nich.

O tom, že sami pedagogové chtěli být již od počátku svým žákům po hudební stránce dobrým vzorem, svědčí též jejich vlastní interpretační aktivita mimo vyučování. Ředitel Heider v době, kdy hudební škola v Lipníku vznikala, působil jako sbormistr pěveckého spolku Občanská beseda Jurik v Hranicích¹⁴ a zároveň sám vystupoval jako výborný pianista, často za orchestrálního doprovodu Hudby Vojenské akademie v Hranicích. Také další pedagogové školy, zejména Libuše Heiderová a Alois Pastorek, se jako interpreti účastnili koncertů pořádaných k různým výročním událostem a oslavám města. Později mezi tyto mimoškolní činnosti přibyla také spolupráce s městskou knihovnou, která s hudební školou často pořádala hudebně-poetické večery týkajících se vždy určitého autora.¹⁵

Jelikož učitelská praxe vyžaduje neustálé obnovování znalostí a dovedností, zúčastňovali se pedagogové, a dodnes tomu tak je, průběžně nejrůznějších seminářů, přednášek nebo vzdělávacích kurzů. V době minulého režimu se do nutného vzdělávání pedagogů zahrnovala také řada politických školení, případně i ateistické výchovy. V současnosti se pedagogové školy účastní nejrůznějších kurzů a seminářů k rozšíření svých oborových znalostí.

K aktivnímu uměleckému vystupování učitelé podporovali také své žáky. Z výročních zpráv je patrné, že již během prvního školního roku bylo uspořádáno celkem sedm žakovských koncertů. Obdobná vystoupení pokračovala i v následujících letech. Žáci se představovali na třídních besídkách a nejrůznějších veřejných koncertech, ať již v Lipníku nad Bečvou nebo např. v lázních Teplice nad Bečvou či na Helfštýně. Účastnili se koncertů k výročním událostem a hrávali též v domově důchodců či na výchovných koncertech pro základní a mateřské školy. Nezapomínalo se ani na přehlídky talentovaných dětí uměleckých škol a v neposlední řadě na účast na nejrůznějších soutěžích. Důkaz o tom, že pedagogové odváděli dobrou práci, je patrný z tisku, a to jak z počátků hudební školy, tak

¹³ *Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924.* Hranice, 9. 11. 2015.

¹⁴ *Knihy členů spolku Občanská beseda Jurik Hranice (1862 – 1951).* Státní okresní archiv Přerov.

¹⁵ *Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924.* Hranice, 9. 11. 2015.

ze současnosti. Jedná se zde zejména o kulturní kalendáře, ale i jiné tisky,¹⁶ v současnosti se nejvíce článků objevuje v regionálním měsíčníku Lipenské listy.

O kvalitě pedagogického vedení a dobrých výsledcích vzdělávání již od samotných počátků školy podávají důkaz také zprávy ze školních inspekcí. Např. krajský inspektor Florián Šmíd po své návštěvě na hudební škole v červnu 1950 do pamětní knihy zapsal, že: „(...) s radostí zjistil, že ústav jest velmi dobře veden a že učitelský sbor plní řádně své povinnosti. Výsledky vyučování jsou pěkné a shoda učitelského sboru s vedením ústavu jest dokonalá.“¹⁷ Když později v roce 1968 provedl na škole kontrolu okresní inspektor Antonín Pospíšil, zmínil, že: „Učitelský sbor za uplynulých dvacet let pracoval dobře a škola svou existenci zanechal v Lipníku nad Bečvou významnou stopu v kulturním životě města.“¹⁸

Praxí každé hudební školy je, že jednou za rok dělá průzkum v mateřských a základních školách, aby objevila případné nadání u dalších malých dětí. Pedagogové z lipenské hudební školy nejprve tuto činnost prováděli na školách nacházejících se přímo ve městě. Ve školním roce 1961/1962 byl ovšem vypracován plán ještě pečlivějšího průzkumu talentovaných dětí, a to i v okolních vesnicích.¹⁹ Ovšem to, že bylo nadané dítě pozváno k zápisu do přípravné hudební výchovy, ještě neznamenalo, že pro něj bude studium na škole samozřejmostí. Ke konci přípravného ročníku musel každý malý žák vykonat talentové zkoušky, aby mohl nastoupit do ročníku prvního. Tyto zkoušky v hudebním oboru zahrnovaly otestování hudebního sluchu, rytmického citění, hudební paměti a samozřejmě také zdravotních a fyzických dispozic. Podobně tomu bylo i v dalších letech u oboru výtvarného, působícího v rámci školy od roku 1966, ustáleného však až od roku 1977, a u oboru tanečního, jenž byl založen roku 1994.

1.3 Základní umělecká škola v současnosti

V současnosti poskytuje Základní umělecká škola základy vzdělání v hudebním a výtvarném oboru žákům škol z Lipníku nad Bečvou i jeho blízkého okolí. Výuka hudebního oboru probíhá v hlavní budově v Havlíčkově ulici, obor výtvarný sídlí v ulici Zahradní.²⁰

¹⁶ Některé články informující o úspěších žáků jsou založeny i v Pamětní knize Městské hudební školy, bohužel však u nich často není uveden zdroj.

¹⁷ Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981, s. 45.

¹⁸ Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981, s. 134.

¹⁹ Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981, s. 95.

²⁰ ZUŠ Antonína Dvořáka [online]. ZUŠ Antonína Dvořáka: ©2008. [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.zuslipnik.cz/>

Taneční obor, který býval součástí nabízeného vzdělání, momentálně kvůli nedostatku počtu žáků i absenci vhodných pedagogů otevřen není.²¹

Hudební obor zahrnuje přípravnou hudební výchovu a první a druhý stupeň základního studia. Stejně jako v minulých dobách, i v současnosti škola pravidelně provádí průzkum hudebnosti u dětí z mateřských škol a prvních tříd základních škol, a to jak ve městě Lipník, tak i okolních vesnicích. Nadané děti pak mají možnost začít chodit do přípravné hudební výchovy, v níž svůj talent rozšiřují a získávají základní povědomí o hudební nauce. Již od prvního pololetí se začínají seznamovat také s nástrojem, který si vybraly. Pokud má dítě vhodné předpoklady a absolvuje přípravný ročník, je zařazen do standardní výuky hudební školy.²²

Hudební obor je rozdělen na oddělení nástrojů klávesových, smyčcových, dechových nástrojů a oddělení pěvecké. Klávesové oddělení nabízí výuku hry na klavír, čtyřruční hry, základů improvizace a hry z listu, součástí jsou také doprovody a komorní hra. Oddělení smyčcových nástrojů zahrnuje nabídku všech základních typů těchto nástrojů, tedy hru na housle, violu, violoncello a kontrabas. Žáci mají také možnost vystupovat společně ve smyčcovém souboru nebo cimbálové muzice. V rámci oddělení dechových nástrojů se vyučuje hra na zobcovou a příčnou flétnu, klarinet, saxofon, trubku, tenor a tubu. Jako další je pak možné studovat ještě hru na bicí nástroje. Dechové oddělení také zaštiťuje několik souborů, a to dechový orchestr, taneční orchestr Leopardi, flétnový a saxofonový soubor. Nakonec škola nabízí také výuku zpěvu v rámci pěveckého oddělení, do kterého se řadí též zpěv komorní a sborový.²³

Škola pravidelně vysílá své žáky na nejrůznější soutěže. Můžeme jmenovat například soutěže MŠMT, *Dvořákův Lipník*, *Pro Bohemia* v Ostravě, *Per Quattro Mani*, *Karel Ditters z Dittersdorfu a hudební klasicismus* ve Vidnavě, *Prague junior note* a nejrůznější pěvecké soutěže. Samozřejmostí je, že se škola podílí také na pravidelných akcích ve městě, jako jsou adventní koncerty, výchovné koncerty pro školy, Záhorské slavnosti, Lipenské hody nebo Společenský večer Základní umělecké školy. Spolupracuje také se Střediskem volného času nebo Městskou knihovnou.

²¹ *Rozhovor s Danou ZEINEROVOU, nar. 1959. Lipník nad Bečvou, 26. 3. 2016.*

²² Studijní obory [online]. ZUŠ Antonína Dvořáka: ©2008. [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.zuslipnik.cz/>

²³ Hudební obor [online]. ZUŠ Antonína Dvořáka: ©2008. [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.zuslipnik.cz/>

2 Rudolf Heider

Jednou z osobností, která je nedílně spjata s hudební školou v Lipníku nad Bečvou již od jejích počátků, je Rudolf Heider (příloha č. 1). Rudolf Heider zastával funkci ředitele hudební školy od jejího založení až do roku 1971, kdy odešel do důchodu a ve funkci jej vystřídal František Kyselák. Životu a dílu Rudolfa Heidera se již v roce 2015 podrobněji věnovala Ingrid Silná. Její velmi podrobnou studii bych v následujících kapitolách ráda doplnila o informace související především se vztahem Rudolfa Heidera k Lipníku nad Bečvou a zároveň také rozšířila seznam děl o několik dalších skladeb autora, nalezených v osobním archívu Ireny Vaňákové.

2.1 Ze života Rudolfa Heidera

Rudolf Heider, celým jménem Karel Rudolf Heider, se narodil 16. července 1911 v Hranicích. Jeho otec, Karel Rudolf Heider starší, byl povoláním řezník a jeho první manželka zemřela na rakovinu v roce 1910.²⁴ Z tohoto manželství mu zůstaly tři děti, dvě dcery a jeden syn. Nedlouho poté se Karel Rudolf Heider starší oženil podruhé, tentokrát s dcerou obchodníka Františka Tugendlieba, Marií Tugendliebovou, s níž poté zplodil syna Rudolfa.²⁵ Marie Tugendliebová pocházela z hudebně nadané rodiny, její otec byl aktivním členem hranického Čtenářsko-pěveckého spolku Jurik, k němuž se v dospělosti přidal i Rudolf Heider. Ona sama hrála na klavír a zpívala na kůru farního chrámu v Hranicích.²⁶ Není proto divu, že i Rudolf Heider již od malička vynikal hudebním talentem. Jak uvádí Ingrid Silná, Rudolf Heider už od útlého dětství velmi dobře zpíval.²⁷ S touto zálibou byl ale nucen velmi brzy přestat kvůli následkům záškrtu, který prodělal jako malý chlapec. Libuše Heiderová vzpomíná na vyprávění matky Rudolfa Heidera, že první doktor, kterého navštívili, odmítl provést operaci s odůvodněním, že už zákrok nemá smysl. Matka malého Rudolfa ale věřila v jeho uzdravení, spěchala proto do vojenské nemocnice, kde operaci nakonec provedli, ovšem ani oni již chlapci nedávali mnoho nadějí. Operace však jako zázrakem dopadla dobře a Rudolf Heider si odnesl jediný následek – těžké poškození hlasu.²⁸ I přes vynikající hudební

²⁴ SILNÁ, Ingrid. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů,“ 2015, s. 21.

²⁵ SILNÁ, Ingrid. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů,“ 2015, s. 21.

²⁶ SILNÁ, Ingrid. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů,“ 2015, s. 21.

²⁷ SILNÁ, Ingrid. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů,“ 2015, s. 21.

²⁸ *Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924*. Hranice, 29. 11. 2015.

nadání, absolutní sluch a oblibu ke zpěvu tak Rudolf Heider celý zbytek života nemohl zpívat a mluvil chraplavým hlasem. Tento handicap si však začal brzy bohatě vynahrazovat hraním na nejrůznější hudební nástroje a komponováním, jimž se věnoval s o to větší energií. Matka Rudolfa Heidera byla velmi zbožná žena a uzdravení svého jediného syna brala jako dar shůry, proto jej často vodila do kostela a chtěla, aby byl varhaníkem.²⁹ Rudolf Heider se tedy věnoval hře na varhany, mimo to ale hrál stejně jako jeho matka na klavír a brzy se pustil i do komponování.

Po dokončení základního vzdělání na obecné škole v Hranicích započal Rudolf Heider s učením na řezníka.³⁰ Chtěl tak vyhovět přání svého otce, aby po něm převzal řemeslo. Jako u většiny nadaných muzikantů ale ani jeho hudba nenechala dlouho stát a po krátké době učení zanechal. Pravděpodobně ve školním roce 1926/1927 začal studovat na hudební škole Bedřicha Smetany v Hranicích, obor hra na klavír a skladba, což je patrné z výroční zprávy z roku 1926/1927. Je ale možné, že již dvě předchozí školní léta docházel na soukromou výuku k řediteli školy Františku Brožovi.³¹

Roku 1929 složil Rudolf Heider úspěšně přijímací zkoušky na hudební a dramatickou konzervatoř v Brně.³² Zde pokračoval nejen v oboru hra na klavír u Ludvíka Kundery, ale studoval také hru na varhany u Bohumila Holuba a obor skladba a dirigování u Viléma Petrželky. Ingrid Silná uvádí, že se v Brně mimo samotné studium v dirigování zdokonaloval ještě u Zdeňka Chalabaly, prvního dirigenta a později dramaturga Národního divadla v Brně.³³ Konzervatoř v Brně absolvoval Rudolf Heider v roce 1934 svou *Symfoniétou d moll pro velký orchestr*, za níž byl odměněn cenou Františka Neumanna.³⁴ Tato cena byla zavedena tehdy již zesnulým dirigentem a ředitelem divadla a Janáčkovy opery a určena právě úspěšným absolventům brněnské konzervatoře.³⁵ Jak podotýká Dana Zeinerová ve své

²⁹ *Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924.* Hranice, 29. 11. 2015.

³⁰ SILNÁ, Ingrid. *Rudolf Heider.* In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska.* MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů,“ 2015, s. 21.

³¹ SILNÁ, Ingrid. *Rudolf Heider.* In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska.* MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů,“ 2015, s. 21.

³² MUSILOVÁ, J. Jarmila. *Lipenské osobnosti: Rudolf Heider.* In: *Lipenské listy: Březen 2016. Číslo 3, ročník XVIII.* Město Lipník nad Bečvou, 2. 3. 2016, s. 10.

³³ SILNÁ, Ingrid. *Rudolf Heider.* In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska.* MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů,“ 2015, s. 21.

³⁴ MUSILOVÁ, Jarmila. *Lipenské osobnosti: Rudolf Heider.* In: *Lipenské listy: Březen 2016. Číslo 3, ročník XVIII.* Město Lipník nad Bečvou, 2. 3. 2016, s. 10.

³⁵ SILNÁ, Ingrid. *Rudolf Heider.* In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska.* MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů,“ 2015, s. 22.

závěrečné práci z konzervatoře, napovídalo její udělení Rudolfu Heiderovi již tehdy o jeho neobyčejném skladatelském talentu.³⁶

Jak uvádí Ingrid Silná, když odešel Rudolf Heider do Brna, „*dostal se tak z malého města do kulturního centra, které mu přinášelo řadu hudebních podnětů a cenných zkušeností. Na konzervatoři ho učily významné osobnosti brněnského hudebního života.*“³⁷ Pro Rudolfa Heidera bylo Brno skutečně inspirativním městem a na své vyučující měl velké štěstí. Ludvík Kundera, který jej vyučoval hře na klavír, byl tehdy významný pedagog, hudební vědec, tvůrce mnoha hudebních spisů a po vzniku brněnské Janáčkovy akademie múzických umění jejím prvním rektorem.³⁸ Bohumil Holub, u něhož se Rudolf Heider učil hře na varhany, hrával v pražské Loretě a na Strahově, vedl kůr v Blatné a několik let působil i jako sbormistr v Jugoslávii.³⁹ Vilém Petrželka, který byl pro Rudolfa Heidera velkou inspirací ve skladbě, byl zase známý organizátor hudebního života v Brně, pedagog, skladatel, zakládající člen Klubu moravských skladatelů a žák dvou velkých českých hudebníků, Leoše Janáčka a Vítězslava Nováka.⁴⁰ A v neposlední řadě Zdeněk Chalabala, u něhož se Rudolf Heider zdokonaloval v dirigování, působil jako první dirigent a později i dramaturg Národního divadla v Brně.⁴¹ Rudolf Heider se tedy pohyboval ve velmi podnětném prostředí, které jen zbystřovalo jeho hudební talent, a jak podotkla v jednom z rozhovorů Libuše Heiderová: „*Bylo by mu dobře, kdyby byl v Brně zůstal.*“⁴²

Konzervatoř Rudolf Heider zdárně dokončil v roce 1934. I přes obklopení brněnskými podněty a možnostmi se však, zejména kvůli matce, která již byla stará a chtěla mít syna u sebe, vrátil zpět do Hranic. V té době se v Hranicích budovala nová hudební škola, do jejího otevření ale ještě nějaký čas zbýval. Rudolf Heider si proto, aby v činnosti nezháležel, otevřel soukromou klavírní školu. Docházelo za ním jen několik málo žáků, obvykle pět nebo šest, které pak učil hře na klavír. Věnovali se ovšem výhradně hře samotné. Hudební teorie, která

³⁶ ZEINEROVÁ, Dana. *Rudolf Heider*. Závěrečná písemná práce. Brno: Konzervatoř v Brně, 1985, s. 2.

³⁷ SILNÁ, I. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů,“ 2015, s. 21.

³⁸ Historie rektorů: Prof. PhDr. Ludvík Kundera (17. 8. 1891 – 12. 5. 1971) [online]. Janáčková akademie múzických umění v Brně [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.jamu.cz/o-nas/historie-jamu/historie-rektoru/kundera.html>

³⁹ Oficiální stránky města Holice. *Holub Bohumil* [online]. Město Holice: ©2014. 7. 5. 2014 [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.holice.eu/aktuality-holice/vyznamne-osobnosti/item/49-holub-bohumil.html>

⁴⁰ Město hudby. *Vilém Petrželka, žák dvou velkých skladatelů* [online]. C. E. M. A.: ©2016. 10. 9. 2014 [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.mestohudby.cz/zpravodajstvi/vilem-petrzelka-zak-dvou-velkych-skladatelu>

⁴¹ SILNÁ, I. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů,“ 2015, s. 21.

⁴² *Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924*. Hranice, 9. 11. 2015.

bývá běžně součástí výuky na hudebních školách, do hodin klavíru zařazena nebyla.⁴³ Již během této doby se ale Rudolf Heider pravidelně chodil dívat na nově stavějící se hudební školu, kam také po jejím otevření nastoupil jako učitel a v roce 1941 byl zvolen jejím ředitelem.

V rámci svého pedagogického působení se Rudolf Heider i nadále věnoval komponování. Protože mohl jako učitel přímo sledovat, které typy skladeb při výuce hry na klavír schází, začal psát instruktivní a přednesové skladby, z nichž tiskem vyšly Drobnosti opusy 10a, 10b a Tři vánoční skladby.⁴⁴ Své skladby již od dob svého studia na konzervatoři značil opusovými čísly, což mohlo, jak uvádí Ingrid Silná, souviset s určitými skladatelskými ambicemi.⁴⁵ Toto tvrzení v podstatě podporuje i připomínka Libuše Heiderové, že její manžel byl ctižádostivý a pokud se do něčeho pustil, pak se hned tak před něčím nezastavil.⁴⁶

Rudolf Heider byl za svého života dvakrát ženatý. Jeho první manželství s kolegyní a hudební pedagožkou⁴⁷ ale kvůli osobním neshodám nevydrželo a po nějakém čase se rozpadlo. Svou druhou manželku, Libuši Heiderovou, Rudolf Heider poznal během svého pedagogického působení na hudební škole v Hranicích. Libuše Heiderová k němu tehdy docházela jako žačka na hodiny klavíru a netrvalo dlouho, než se vzali. Podle osobních vzpomínek lidí, kteří oba manžele důvěrně znali,⁴⁸ si Rudolf Heider nemohl najít lepší ženu – Libuše Heiderová mu byla po celý život nejen manželkou tolerující jeho osobnostní zvláštnosti a občasné „tvůrčí záchvaty“, při nichž se údajně i během rozhovoru s návštěvou najednou zvedl a odběhl do pracovny, aby napsal několik taktů nové skladby.⁴⁹ Byla mu také také kolegyní, partnerkou v klavírním duu a podporou v těžkých časech, které zažívali především během druhé světové války.

V roce 1941, po téměř sedmiletém působení v Hranicích jako učitel klavíru, byl Rudolf Heider zvolen ředitelem zdejší hudební školy a nástupcem Zdeňka Brože v této funkci po jeho odchodu do Prahy.⁵⁰ Kvůli již zmíněnému válečnému období během prvních čtyř let působení

⁴³ *Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924.* Hranice, 29. 11. 2015.

⁴⁴ SILNÁ, I. *Rudolf Heider.* In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska.* MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů“, 2015, s. 22.

⁴⁵ SILNÁ, I. *Rudolf Heider.* In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska.* MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů“, 2015, s. 22.

⁴⁶ *Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924.* Hranice, 29. 11. 2015.

⁴⁷ Její jméno Libuše Heiderová v rozhovoru 29. 11. 2016 nespecifikovala.

⁴⁸ Konkrétně můžeme jmenovat například Hanu Honsnejmanovou, dceru Ireny Vaňákové, s níž oba manželé Heiderovi hudebně spolupracovali.

⁴⁹ *Rozhovor s Hanou HONSNEJMANOVOU, nar. 1963.* Lipník nad Bečvou, 6. 4. 2016.

⁵⁰ SILNÁ, I. *Rudolf Heider.* In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska.* MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů“, 2015, s. 22.

Rudolfa Heidera jako ředitele nebyla tato jeho pozice vůbec snadná. Škola byla několikrát obsazena německými vojáky, i přesto však zůstala jednou z mála, kde výuka probíhala nepřetržitě i v nepříznivých podmínkách, a to dokonce i v momentě, kdy učitelé museli kvůli zhoršené válečné situaci pro výuku využívat vlastních bytů.⁵¹

Rudolf Heider pocházel z německé rodiny, avšak na tento svůj původ nebyl, obzvláště během období druhé světové války, příliš hrdý. Ani se svými nevlastními sourozenci z prvního manželství svého otce se po jeho smrti příliš nestýkal. Jako protest proti zlovůli, která se odehrávala na českém národě během tohoto válečného období, založili se svou manželkou Libuší roku 1944 tzv. hudební středý, které se, jak uvádí Dana Zeinerová, staly jednou z vrcholných uměleckých událostí hranického kulturního života.⁵² Tyto koncerty byly v Hranicích brzy velmi oblíbené, podle Libuše Heiderové se sály vždy zcela naplnily posluchači. Navštěvovala je tehdy převážně česká část obyvatelstva Hranic,⁵³ což mělo jednu vedoucí příčinu – program těchto koncertů byl totiž vždy sestaven převážně z děl českých skladatelů⁵⁴ a dle slov Libuše Heiderové, uvedených v článku Ingrid Silné, se tyto koncerty pro návštěvníky i účinkující staly v tehdejší době nesvobody jakýmsi povzbuzením národního citění.⁵⁵ Významnost těchto koncertů podporovala také zvučná jména sólistů, kteří na koncertech vystupovali a mezi které patřili například klavíristé Jan Heřman a Josef Páleníček, houslista František Kudláček a violoncellista Miloš Sádlo.⁵⁶ Tyto hudební středý se staly jakýmsi předchůdcem klubových večerů Kruhu přátel hudby v Hranicích.⁵⁷

Již v roce 1935 vstoupil Rudolf Heider do hranického spolku Občanská beseda Jurik. V roce 1942 se stal zástupce sbormistra pěveckého sboru tohoto spolku a o pět let později v roce 1947 vykonával funkci samotného sbormistra.⁵⁸ Ačkoliv mu jeho hlasové potíže nedovolovaly zpívat a při práci mohl party pouze přehrávat, čímž byla značně ztížena jeho práce se sborem, dokázal s nimi nacvičit řadu skladeb a oddirigovat několik koncertů. Na jeho popud také založila Tělocvičná jednota Sokol v Hranicích šedesátičlenný dětský sbor pro děti

⁵¹ SILNÁ, I. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů“, 2015, s. 22 – 23.

⁵² ZEINEROVÁ, Dana. *Rudolf Heider*. Závěrečná písemná práce. Brno: Konzervatoř v Brně, 1985, s. 3.

⁵³ SILNÁ, I. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů“, 2015, s. 23.

⁵⁴ ZEINEROVÁ, Dana. *Rudolf Heider*. Závěrečná písemná práce. Brno: Konzervatoř v Brně, 1985, s. 3.

⁵⁵ Vzpomínka Libuše Heiderové z rozhovoru ze dne 7. 2. 2014. In: SILNÁ, I. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů“, 2015, s. 23.

⁵⁶ SILNÁ, I. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů“, 2015, s. 23.

⁵⁷ ZEINEROVÁ, Dana. *Rudolf Heider*. Závěrečná písemná práce. Brno: Konzervatoř v Brně, 1985, s. 3.

⁵⁸ *Občanská beseda Jurik*. Fond Okresního národního výboru Hranice. Státní okresní archiv Přerov.

ve věku od 7 do 12 let, jehož zkoušky posléze vedla Libuše Heiderová v prostorách hranické hudební školy.⁵⁹

Jak uvádí Ingrid Silná, od roku 1946 psal Rudolf Heider také scénickou hudbu v rámci spolupráce s Beskydským divadlem. To ještě tehdy působilo v Hranicích, od roku 1947 pak přesídlilo do Nového Jičína. Prvním dílem Rudolfa Heidera tohoto typu byla hudba ke hře *Vzdálená princezna* od Edmonda Rostanda, kterou přeložil Vladislava Hamšík. Tato hra byla v roce 1946 v tehdejší Československu uvedena úplně poprvé, později v roce 1955 ji do svého repertoáru zařadilo i divadlo Zdeňka Nejedlého v Opavě. Rudolf Heider pak pro Beskydské divadlo napsal hudbu ještě k několika hrám, mezi nimi například *Smutek sluší Elektře* nebo *Romeo a Julie*.⁶⁰

2.2 Ředitelem hudební školy v Lipníku nad Bečvou

Ve školním roce 1947/1948 se Místní národní výbor v Lipníku nad Bečvou rozhodl zřídit ve městě hudební školu.⁶¹ Kvůli nedostatku personálu však škola zatím nemohla fungovat jako samostatná škola, proto byla až do roku 1948 pobočkou hudební školy Bedřicha Smetany v Hranicích. V pamětní knize i jiných dostupných pramenech je uvedeno, že byl Rudolf Heider po osamostatnění lipenské hudební školy pověřen její organizací. To se vzhledem k jeho dosavadní funkci ředitele hudební školy v Hranicích, která se nacházela ve větším městě, fungovala již několik let a nabízela rozsáhlejší možnosti, může zdát jako snížení postavení. Pro Rudolfa Heidera však možnost odejít do hudební školy v Lipníku nad Bečvou znamenala mnohem víc. Již během druhé světové války, ale zejména pak po jejím skončení, se české obyvatelstvo začalo obracet k německému národu se zlostí podobnou té, kterou zažívalo za války z jeho strany, snad kvůli odplatě za příkoří. Politické názory se částečně dotkly i Rudolfa Heidera, který pocházel z německé rodiny. I přesto, že Rudolf Heider dával otevřeně najevo své postoje a se svou manželkou pořádal již zmíněné hudební středky přímo naplněné českým národním cítěním, někdo jej začal označovat za „toho špatného Němce.“ Libuše Heiderová vzpomíná, že už se později obával na koncertech zahrát např. klavírní koncert od Beethovena, kterého měl velmi rád, aby jej někdo nepomluvil, že hraje německy.⁶² Po nějakém čase již Rudolfu Heiderovi docházela trpělivost, a když se objevila příležitost

⁵⁹ SILNÁ, I. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů“, 2015, s. 24.

⁶⁰ SILNÁ, I. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů“, 2015, s. 24.

⁶¹ *Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981*, s. 1.

⁶² *Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924*. Hranice, 4. 4. 2016.

začít v Lipníku nad Bečvou nanovo mezi doposud neznámými lidmi, chopil se jí s názorem, že raději budou s manželkou dojíždět, než dále poslouchat narážky na toto téma.

Oba manželé tedy započali s organizací hudební školy v Lipníku nad Bečvou, v níž museli nejprve řešit spoustu provozních záležitostí. Prvním problémem bylo samotné umístění školy. Nová hudební škola sice dostala k dispozici bývalou hasičskou zbrojnicí, ovšem prostory této budovy nebyly pro výuku hudby zcela dostačující. Naštěstí se již v prosinci během prvního školního roku naskytla příležitost využít prostor v budově v ulici Havlíčkova⁶³ – ani zde však zatím zdaleka ne celé budovy. Libuše Heiderová vzpomíná, že měli k dispozici jen část vrchního patra, v přízemí byla mlékárna a i jedna z místností v prvním patře byla zabrána jiným vlastníkem.⁶⁴ Rudolf Heider prý byl ale skálopevně odhodlán, že škola musí získat budovu celou, což se postupem času povedlo, a hudební škola tyto prostory pro své účely využívá dodnes.⁶⁵

Vedení a vyučování na lipenské hudební škole se Rudolf Heider věnoval s plným nasazením a elánem. I když škola začínala pouze se skrovným inventářem, podařilo se mu postupem času sehnat potřebné hudební nástroje a zvelebit školu natolik, aby byla po všech stránkách vhodná pro výuku dalších mladých umělců. Skrz veškeré tyto provozní záležitosti, k nimž mimo uvedené patřilo i rozšíření pedagogického sboru a jeho platové zařazení, ustoupila jeho kompoziční činnost do pozadí, a proto od něj z 50. let 20. století mnoho nových skladeb nemáme.⁶⁶ Jeho skladatelská práce se opět rozvíjí zejména v 60. a začátkem 70. let.

Podmínky pro komponování a cvičení nebyly u Heiderových doma úplně ideální. Protože tehdy ještě bydleli ve větším domě, v němž přebývalo více lidí, měli povoleno hrát pouze v omezený čas. Protože však dny trávil Rudolf Heider v hudební škole, stávalo se, že již večer nemohl na klavír hrát vůbec. Zde se však mohl plně projevit jeho absolutní sluch a hudební představitivost. Jak vzpomíná Libuše Heiderová, její manžel skládal především v noci. Tato doba mu vyhovovala, neboť byl všude klid, měl na komponování čas a navíc si své skladby ani nepotřeboval přehrát. Vždy si je přes noc napsal a výsledek zahrál na klavír až ráno.⁶⁷ Dokázal také skladby, zahrnující třeba celý orchestrální part, napsat v relativně krátkém čase a přitom krasopisně, což ve svém článku zmiňuje i Ingrid Silná.⁶⁸

⁶³ Podrobnější informace o počátcích hudební školy v kapitole 1. 1.

⁶⁴ Libuše Heiderová v tomto případě neuvedla, o koho se jednalo.

⁶⁵ *Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924.* Hranice, 4. 4. 2016.

⁶⁶ ZEINEROVÁ, Dana. *Rudolf Heider. Závěrečná písemná práce.* Brno: Konzervatoř v Brně, 1985, s. 6.

⁶⁷ *Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924.* Hranice, 4. 4. 2016.

⁶⁸ SILNÁ, I. *Rudolf Heider.* In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska.* MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů,“ 2015, s. 23.

To, že Rudolf Heider ovládal dobře hru na více nástrojů, dokládají i záznamy z jeho pedagogické činnosti. Na hudební škole učil, co bylo aktuálně potřeba – hru na klavír, akordeon, varhany, vedl akordeonový soubor, vyučoval přípravnou hudební výchovu a hudební nauky. Kromě pedagogické činnosti Rudolf Heider doprovázel na svatbách či pohřbech ve městě, on i jeho manželka spolupracovali s lipenskou knihovnou při pořádání hudebně-literárních večerů. Také oba často korepetovali lipenské pěvecké osobnosti jako sopranistku Irenu Vaňákovou nebo tenoristu Aloise Krejčířika, s nimiž vystupovali na akcích školy, města nebo na koncertech v lázních Teplice nad Bečvou. Sám Rudolf Heider nezdídkou vystupoval jako sólový pianista, ať již sám nebo např. za doprovodu hudby vojenské akademie v Hranicích.⁶⁹

Za působení Rudolfa Heidera hudební škola výrazně přispívala ke kulturnímu životu města a získala si v blízkém okolí dobré jméno. Udržovala kontakty s jinými institucemi, jako například se Sdruženým závodním klubem Revolučního odborového hnutí v Lipníku nad Bečvou nebo sborem pro občanské záležitosti,⁷⁰ a její koncerty, ať již veřejné či výchovné, pořádané pro mateřské a základní školy, se staly oblíbeným zpestřením života ve městě.

2.3 Poslední léta Rudolfa Heidera

Roku 1971 odešel Rudolf Heider do důchodu a od té doby se aktivně zapojoval hlavně do kulturního života města Hranice. Dále se věnoval skladatelské činnosti a zároveň na koncertech korepetoval na klavír žáky hranické hudební školy. K jeho 60. narozeninám byl Kruhem přátel hudby a Lidovou školou umění v Hranicích uspořádán koncert z jeho skladeb. Podobnou událostí oslavila Lidová škola umění i jeho 65. narozeniny.⁷¹

Rudolf Heider umírá po krátké nemoci dne 14. srpna 1981 v Hranicích.⁷² Jak zmínil Bohumil Vaňák v článku do Lipenského kulturního kalendáře, odešel tak nejen znamenitý umělec, ale i ušlechtilý člověk, jenž miloval život a plně mu sloužil.⁷³ Na jeho památku byl v roce 1996 uspořádán v Hranicích vzpomínkový koncert z jeho skladeb. Jméno Rudolfa

⁶⁹ ZEINEROVÁ, Dana. *Rudolf Heider*. Závěrečná písemná práce. Brno: Konzervatoř v Brně, 1985, s. 4.

⁷⁰ ZEINEROVÁ, Dana. *Rudolf Heider*. Závěrečná písemná práce. Brno: Konzervatoř v Brně, 1985, s. 8.

⁷¹ SILNÁ, I. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů“, 2015, s. 26.

⁷² MUSILOVÁ, Jarmila. *Lipenské osobnosti: Rudolf Heider*. In: *Lipenské listy: Březen 2016. Číslo 3, ročník XVIII*. Město Lipník nad Bečvou, 2. 3. 2016, s. 10.

⁷³ SILNÁ, I. *Rudolf Heider*. In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů“, 2015, s. 26.

Heidera však i po jeho smrti zůstává s městy Lipníkem nad Bečvou i Hranicemi nedílně spjato.

2.4 Dílo Rudolfa Heidera

Dílo Rudolfa Heidera čítá bez mála 150 skladeb, zahrnujících poměrně širokou škálu nejrůznějších typů. Obsahuje tvorbu klavírní, písňovou, sborovou, chrámovou, komorní skladby, melodramy nebo scénickou hudbu.

Poměrně velkou část díla Rudolfa Heidera tvoří skladby pro klavír. Ačkoliv hrál Rudolf Heider poměrně často v duu se svou manželkou, jeho klavírní skladby jsou určeny především pro sólový klavír. Výjimkou v tomto je např. *Polka pro čtyřicet prstů* nebo jeho *Fantasia g moll pro varhany a orchestr* v úpravě pro čtyřruční klavír.

Dalším obsáhlým typem děl jsou vokální skladby. Mezi ty můžeme řadit písně s doprovodem klavíru nebo komorním seskupením – např. *Tvé srdce slyšela jsem bít* pro soprán a violoncello s průvodem klavíru nebo *Quasi marcia e maestoso* pro dvě trubky, dva lesní rohy a bas. Dále pak skladby pro sbor, z nichž nejvíce vyniká *Sbor slávy* na slova Miloslava Nováka pro smíšený sbor a orchestr, a několik chrámových děl, např. *Slavnostní mše As dur* pro soprán, baryton sólo, smíšený sbor, orchestr a varhany.

Rudolf Heider napsal také několik orchestrálních skladeb, z nichž můžeme jmenovat např. *Symfioniettu d moll pro velký orchestr*, s níž autor absolvoval na konzervatoři v Brně, nebo *Fantasii g moll pro varhany a orchestr*.

V neposlední řadě potom mezi díla Rudolfa Heidera patří melodramy, scénická hudba a komorní díla, zahrnující skladby pro strunné i dechové nástroje. Na závěr můžeme zmínit drobné příležitostné skladby a znělky, psané zejména ke slavnostním příležitostem, jako např. *Znělka k 800 let Hranic*, *Slavnostní intráda k 10. výročí založení Jednotného klubu pracujících v Hranicích* nebo svatební pochody věnované přátelům Rudolfa Heidera.

Doposud nejucelenější seznam děl Rudolfa Heidera (dále jen seznam) sepsala Ingrid Silná (příloha č. 2). Jedná se o doposud nepublikovaný dodatek k článku Ingrid Silné o Rudolfu Heiderovi, vydanému v almanachu odborných studií a článků *Z hudební historie Hranicka a Lipenska*. Ten byl vytvořen v červnu roku 2015 pro Hudební a filmové muzeum regionu Hranicko a Muzeum Bedřicha Smetany v Týně nad Bečvou. Tento seznam obsahuje skladby nalezené především v osobním archívu Libuše Heiderové a jsou přehledně rozříděny podle typu skladeb a seřazeny chronologicky podle roku vzniku. Při prozkoumávání osobního

archívu Ireny Vaňákové, patřící k blízkým přátelům manželů Heiderových, jsem však objevila ještě několik dalších skladeb či úprav již známých Heiderových děl, které se v osobním archívu Libuše Heiderové nenacházely a nemohly být tudíž uvedeny ani ve zmíněném seznamu.

2.4.1 Známé skladby Rudolfa Heidera a nové poznatky

Irena Vaňáková, která pocházela z Lipníka nad Bečvou, patřila za svého života k blízkým přátelům manželů Heiderových. Jako výborná sopranistka s nimi spolupracovala při četných kulturních akcích, zpívala sólově i dueta s Aloisem Krejčířikem a Rudolf Heider s manželkou Libuší je často doprovázeli při koncertních vystoupeních, zejména pak v Lipníku nad Bečvou nebo v lázních Teplice nad Bečvou. Rudolf Heider své skladby často věnoval svým přátelům a ani u Ireny Vaňákové tomu nebylo jinak.

Z již známých skladeb je její jméno uvedeno u písně *Tvé srdce slyšela jsem bít* na verše Bartoše Vlčka z roku 1965, určené pro soprán a violoncello sólo s průvodem klavíru.⁷⁴ Mezi další již známé písně patří *Ukolébavka* pro soprán na slova Jaroslava Vrchlického, která podle seznamu pochází z roku 1963.⁷⁵ U Ireny Vaňákové se našly dvoje noty k této písni. První verze byla sepsána 15. 7. 1941 a Rudolf Heider ji pravděpodobně v následujících letech upravil, neboť při porovnání s verzí z roku 1941 můžeme nalézt drobné odchylky v klavírním doprovodu písně. Druhá verze z archívu Ireny Vaňákové, nadepsaná jako *Ukolébavka pro vyšší hlas s průvodem klavíru na slova Jaroslava Vrchlického*, byla vytvořena v Lipníku nad Bečvou 1952. Její obsah je totožný s verzí písně z archívu Libuše Heiderové, uvedené i v seznamu. Na úvodní straně však můžeme nalézt navíc věnování „*Slečně Irence Slámové*“,“⁷⁶ což bylo rodné příjmení Ireny Vaňákové.⁷⁷

Píseň *Šťastni* na slova Otakara Březiny je v seznamu zařazena pod cyklus *Milostné zpěvy*. Její verze ze dne 7. 2. 1969 je určena pro baryton a lesní roh sólo s průvodem klavíru

⁷⁴ SILNÁ, Ingrid. *Seznam skladeb Rudolfa Heidera*. In: Rudolf Heider, s. 10 [online]. Osobní stránky autorky [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z: <https://onedrive.live.com/view.aspx?cid=ba33c4650079904c&page=view&resid=BA33C4650079904C!2878&parId=BA33C4650079904C!2859&authkey=!AHSJN97RJGCiKDE&app=Word>

⁷⁵ SILNÁ, Ingrid. *Seznam skladeb Rudolfa Heidera*. In: Rudolf Heider, s. 10 [online]. Osobní stránky autorky [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z: <https://onedrive.live.com/view.aspx?cid=ba33c4650079904c&page=view&resid=BA33C4650079904C!2878&parId=BA33C4650079904C!2859&authkey=!AHSJN97RJGCiKDE&app=Word>

⁷⁶ HEIDER, Rudolf. *Ukolébavka pro vyšší hlas s průvodem klavíru na slova Jaroslava Vrchlického* [noty]. Osobní archív Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

⁷⁷ *Rozhovor s Hanou HONSNEJMANOVOU, nar. 1963*. Lipník nad Bečvou, 6. 4. 2016

a věnována „*Milému příteli Dr. Jiřímu Musiolovi*.“⁷⁸ V osobním archívu Ireny Vaňákové se ale našla i verze o přibližně dva měsíce starší, která byla napsána v Hranicích dne 1. 12. 1968 v úpravě pro soprán s průvodem klavíru. Věnování na úvodní straně zní: „*Vážené paní Irence Vaňákové*.“⁷⁹ Obě verze této písně jsou napsány ve stejné tónině, pouze v jiném klíči.

Píseň *Ó, noci sladká* je v seznamu též zařazena pod cyklus *Milostné zpěvy* ve verzi pro baryton a lesní roh sólo s průvodem klavíru. Verze pochází ze dne 2. 4. 1967 a byla sepsán během pobytu Rudolfa Heidera v Luhačovicích.⁸⁰ Tato píseň se našla i u Ireny Vaňákové, avšak určena pro soprán, violu sólo a klavír. Dokončena byla též v Luhačovicích, konkrétně podle informace v notách na pokoji č. 225 a je věnována „*Milé Irence v upomínku na první provedení 29. 5. 1967*.“⁸¹ Ingrid Silná v seznamu uvádí, že se jedná o píseň napsanou na slova Leonarda da Vinciho, což je v souladu s notami v osobním archívu Libuše Heiderové. U Ireny Vaňákové je však u též skladby napsáno „*na slova Michelangela Buonarrotiho*.“⁸² Rudolf Heider se při svém prvním zápisu musel pravděpodobně splést, neboť text skutečně odpovídá básni *Ó, noci sladká*, v originálu *O notte, o dolce tempo, benché nero* ze sbírky *Rime e Lettere*, v českém překladu *Básně a listy*, od Michelangela Buonarrotiho.⁸³

Když opustíme vokální tvorbu, další skladbou související s Irenou Vaňákovou je *Suita pro klavír* zahrnující části *Preludium*, *Romance* a *Finále*. V seznamu Ingrid Silné je uveden rok 1953,⁸⁴ v notách pak konkrétně nalezneme srpen 1953.⁸⁵ Tato suita však byla napsána

⁷⁸ SILNÁ, Ingrid. *Seznam skladeb Rudolfa Heidera*. In: Rudolf Heider, s. 10 [online]. Osobní stránky autorky [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z:

<https://onedrive.live.com/view.aspx?cid=ba33c4650079904c&page=view&resid=BA33C4650079904C!2878&parId=BA33C4650079904C!2859&authkey=!AHSJN97RJGCiKDE&app=Word>

⁷⁹ HEIDER, Rudolf. *Šťastní* [noty]. Osobní archív Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

⁸⁰ SILNÁ, Ingrid. *Seznam skladeb Rudolfa Heidera*. In: Rudolf Heider, s. 10 [online]. Osobní stránky autorky [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z:

<https://onedrive.live.com/view.aspx?cid=ba33c4650079904c&page=view&resid=BA33C4650079904C!2878&parId=BA33C4650079904C!2859&authkey=!AHSJN97RJGCiKDE&app=Word>

⁸¹ HEIDER, Rudolf. *Ó, noci sladká* [noty]. Osobní archív Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

⁸² HEIDER, Rudolf. *Ó, noci sladká* [noty], poznámka v notách. Osobní archív Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

⁸³ Sbírká básní se dá nalézt buď v italském originále *Rime e Lettere*, nebo v českém překladu Pavla Eisnera s názvem *Skrytý Michelangelo: Básně a listy Michelagniola Buonarroti*.

⁸⁴ SILNÁ, Ingrid. *Seznam skladeb Rudolfa Heidera*. In: Rudolf Heider, s. 8 [online]. Osobní stránky autorky [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z:

<https://onedrive.live.com/view.aspx?cid=ba33c4650079904c&page=view&resid=BA33C4650079904C!2878&parId=BA33C4650079904C!2859&authkey=!AHSJN97RJGCiKDE&app=Word>

⁸⁵ HEIDER, Rudolf. *Suita pro klavír* [noty], poznámka v notách. Osobní archív Libuše Heiderové. Hranice, 2016.

v Hranicích již o rok dříve, v srpnu 1952 a věnování na úvodní straně zní „*Irence v upomínku na prázdniny 1952.*“⁸⁶

2.4.2 Doposud neznámé skladby Rudolfa Heidera

Mezi doposud neznámými skladbami z osobního archívu Ireny Vaňákové nalezneme především tvorbu písňovou, což souvisí s její hudební činností, ale i skladby pro klavír, svatební pochod pro varhany a jednu skladbu pro housle.

Ve své vokální tvorbě se Rudolf Heider často věnoval biblickým námětům. Ingrid Silná v seznamu uvádí cyklus *Biblických písní* určených pro tenor.⁸⁷ V osobním archívu Ireny Vaňákové se dále našly *Tři biblické písně* určené pro střední hlas s průvodem klavíru nebo varhan. Zahrnuje píseň *Vyslyš, Hospodine* na slova žalmu 17, dále píseň *Bože můj* na žalm 22 a píseň *Hospodine, slyš modlitbu mou* na žalm 102. Kromě krasopisně sepsaných not všech tří biblických písní se u Ireny Vaňákové nacházejí ještě první dvě ze jmenovaných písní v zápisu pouze zpěvního partu. U písně *Vyslyš, Hospodine* je zde uvedeno datum 24. 12. 1952. Druhá píseň *Bože můj* pak dle zápisu pochází ze dne 11. 1. 1952, je ovšem možné, že se ze strany autora jedná o přepis letopočtu a skladba pochází až z ledna roku 1953.⁸⁸

Biblický námět najdeme u skladeb z archívu Ireny Vaňákové ještě jednou, tentokrát v samostatně uvedené *VI. Biblické písní* na žalm 120, jejíž úvodní strana nese věnování „*Vánoční pro Irenku.*“⁸⁹ Tato píseň pochází dle zápisu v notách ze dne 28. 12. 1952, tedy z doby, kdy byly psány i výše zmíněné *Tři biblické písně*.

Mezi písně, které v seznamu uvedeny nebyly, patří *Skřivánčí* pro soprán s průvodem klavíru na slova Miloše Nováka, která byla sepsána v Hranicích 13. 3. 1941 (příloha č. 3). Jedná se o píseň jasně melodickou a živou s poměrně rozsáhlou dohrou zabírající přibližně třetinu skladby. Poslední písní z archívu Ireny Vaňákové je *Už vím, proč jaro přišlo...* na slova Jaroslava Seiferta (příloha č. 4). Je určena pro soprán s průvodem houslí a klavíru a sepsána byla v Hranicích 1. 10. 1961. Na rozdíl od *Skřivánčí* se tentokrát jedná o píseň

⁸⁶ HEIDER, Rudolf. *Suita pro klavír* [noty], poznámka v notách. Osobní archív Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

⁸⁷ SILNÁ, Ingrid. *Seznam skladeb Rudolfa Heidera*. In: Rudolf Heider, s. 10 [online]. Osobní stránky autorky [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z: <https://onedrive.live.com/view.aspx?cid=ba33c4650079904c&page=view&resid=BA33C4650079904C!2878&parId=BA33C4650079904C!2859&authkey=!AHSJN97RJGCiKDE&app=Word>

⁸⁸ Usuzuji tak z pořadí not a blízkého data obou napsaných písní – konec prosince a první polovina ledna, kdy ještě člověk často nebývá zvyklý, že se změnil letopočet.

⁸⁹ HEIDER, Rudolf. *VI. Biblická píseň* [noty], poznámka v notách. Osobní archív Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

pomalou, melancholičtějšího charakteru, ovšem opět velmi melodickou a se zajímavými harmonickými změnami v průběhu skladby.

Lidovou písní z Moravy se nechal Rudolf Heider inspirovat při psaní jedné drobné skladby pro sólový klavír, a sice *Variace na píseň Co to máš, děvuško, co to máš za krásu* (příloha č. 5). Skladba je poměrně jednoduchá, o rozsahu pouze dvou stran, avšak s několika rytmicky obtížnějšími místy. Byla sepsána 26. 3. 1952, autor u ní tentokrát uvádí i přesný čas dokončení – 23:35. Úvodní strana nese věnování „*Irence*.“⁹⁰

Další klavírní skladbou s věnováním „*Irence Slámové*“⁹¹ je *Idylka pro klavír sólo* (příloha č. 6). Jedná se tentokrát o skladbu o něco delší než výše zmíněná *Variace*. Skladba je sice pomalejší s tempovým označením *lento*, ovšem opět se v ní vyskytují složitější rytmické úseky (např. kombinace triol v jedné ruce a tečkovaného rytmu v ruce druhé) a některá místa vyžadují větší rozpětí prstů.

Jednou z drobných skladeb Rudolfa Heidera je *Scherzino pro klavír*. Bylo napsáno dne 16. 7. 1953 a úvodní strana nese věnování „*Irence, malá pozornost v upomínku na úspěšný večer 14. července 53 v Teplicích nad Bečvou*.“⁹²

Tvorba Rudolfa Heidera zahrnuje i několik svatebních pochodů, které psal autor pro své přátele k oslavě jejich vstupu na cestu společným životem. Jeden takový pochod věnoval Rudolf Heider také Ireně Vaňákové mladší. Tento *Svatební pochod* v tónině C dur byl sepsán v Hranicích 26. 3. 1981 pro svatbu starší dcery Ireny Vaňákové⁹³ (příloha č. 7).

Poněkud neobvyklým dílem v tvorbě Rudolfa Heidera je krátká *Ukolébavka* pro housle (příloha č. 8). Zařazení této skladby je poněkud sporné, protože v osobním archívu Ireny Vaňákové se našel pouze houslový výtah, z not je však patrné, že k němu patří ještě klavírní doprovod. Při srovnání s některými vokálními ukolébavkami autora se nenašla žádná souvislost a nejedná se ani o výtah z některé z komorních skladeb, neboť ukolébavka tohoto typu v díle není. Je tedy možné, že jde skutečně o skladbu pro housle s doprovodem klavíru, klavírní part byl ale zřejmě ztracen.

⁹⁰ HEIDER, Rudolf. *Variace na píseň Co to máš, děvuško, co to máš za krásu* [noty], poznámka v notách. Osobní archív Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

⁹¹ HEIDER, Rudolf. *Idylka* [noty], poznámka v notách. Osobní archív Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

⁹² HEIDER, Rudolf. *Scherzino pro klavír* [noty], poznámka v notách. Osobní archív Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

⁹³ *Rozhovor s Hanou HONSNEJMANOVOU, nar. 1963*. Lipník nad Bečvou, 6. 4. 2016

2.4.3 Význam díla Rudolfa Heidera

Rudolf Heider byl uměleckou osobností po všech stránkách. Leopold Andrejčuk v rozhovoru s Ingrid Silnou Heidera popsal slovy: „*Byl pro mě jako žák skutečným a velkým vzorem hudebníka, obdivoval jsem tehdy nejen jeho hudební projev, když mě hornistu doprovázel na klavír, ale i jeho kompoziční schopnosti.*“⁹⁴ O skladatelských schopnostech se vyjadřovaly i články v brněnských novinách publikované v době studia Rudolfa Heidera na tamní konzervatoři. V nich se např. psalo, že: „*K. R. Heider je robustně muzikální typ s polem nikoliv širokým, ale za to spolehlivě zpracovávaným. Již ráz jeho skladby – téma s variacemi pro klavír – svědčí o Heiderově houževnatosti, s níž pojímá svou úlohu.*“ Podobný článek hodnotící stejnou skladbu potom zmiňuje autorův vyvinutý smysl pro kontrast a zvukovost.⁹⁵

Ačkoliv se Rudolf Heider nemůže skladatelským uměním srovnávat s největšími osobnostmi jeho doby, i tak se jedná o autora plodného a zároveň kvalitního. Kronikářka Jarmila Musilová jej v článku pro Lipenské listy ohodnotila takto: „*Skladatelské dílo Rudolfa Heidera je bohaté a mnohotvárné. Vyznačuje se smyslem pro jasné vyjádření hudební myšlenky, melodičností i odvahou k novátorskému hudebnímu projevu.*“⁹⁶ Své skladby psal Rudolf Heider často na podněty, které mu poskytla jeho doba, události v ní nebo lidé, s nimiž se setkával. V novém Přerovsku z roku 1981 o skladbách Rudolfa Heidera zmínili, že „*nesou také většinou zřetelné znaky autorovy politické a společenské angažovanosti.*“⁹⁷ Je tak zřejmé, že Rudolf Heider i ve svých skladbách reagoval na aktuální dění v místech, kde se pohyboval. Jak zmínil Ludvík Novotný v Novém Přerovsku v roce 1981: „*I když Rudolf Heider odešel, jeho dílo bude v Hranicích živé stále a nebude zapomenuto.*“⁹⁸ Pro město Lipník nad Bečvou i Hranice má osobnost Rudolfa Heidera bezpochyby velký význam a nezanedbatelně ovlivnila kulturní život v nich.

⁹⁴ Rozhovor Ingrid Silné s Leopoldem Andrejčukem dne 1. 7. 2014. In: SILNÁ, I. *Rudolf Heider*. In: Z hudební historie Hranicka a Lipenska. MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů“, 2015, s. 26.

⁹⁵ Výstřížky z několika článků se nachází v osobním archívu Libuše Heiderové, avšak nelze z nich přesně určit, o který tisk se jedná. U jednoho článku je pouze ručně dopsána poznámka „Neděle 3/VI 34“ a že se jednalo o zhodnocení koncertu I/VI, na němž zřejmě mladí skladatelé z konzervatoře předvedli některé své skladby.

⁹⁶ MUSILOVÁ, Jarmila. *Lipenské osobnosti: Rudolf Heider*. In: *Lipenské listy: Březen 2016. Číslo 3, ročník XVIII*, s. 10. Město Lipník nad Bečvou, 2. 3. 2016.

⁹⁷ NOVOTNÝ, Ludvík. *Jubileum skladatele Rudolfa Heidera*. In: *Nové Přerovsko*, 3. 7. 1981, s. 5.

⁹⁸ NOVOTNÝ, Ludvík. *Za skladatelem Rudolfem Heiderem*. In: *Nové Přerovsko*, 28. 8. 1981, s. 3.

3 Leona Zezulová

Druhou osobností, kterou bych ve své práci chtěla představit, je Leona Zezulová (příloha č. 9). Její jméno je s městem Lipník nad Bečvou a především pak se Základní uměleckou školou Antonína Dvořáka spjato už od dětství, kdy se na veřejnosti začalo slyšet o jejích úspěších z klavírních přehlídek a soutěží. O pár let později se do povědomí nejen lidí z tohoto města dostala jako vynikající klavírní pedagožka a všestranně nadaná bytost, jejíž život byl cele protknut uměním. Jak zmínila Dana Zeinerová při vzpomínkovém koncertu k jejím nedožitým padesátinám v červnu roku 2009: „*Lea byla košatou tvůrčí osobností. Její vlohy hudební, výtvarné a literární se vzájemně prolínaly a slévaly v jeden velký svět.*“⁹⁹

3.1 Ze života Leony Zezulové

Leona Zezulová, rozená Hadašová, se narodila 18. června 1959 v Hranicích do rodiny učitele tehdejší zvláštní školy Milana Hadaše a jeho druhé manželky, Ludmily Hadašové, za svobodna Fekarové, prodavačky v obchodě s textilem. Již od útlého dětství ji provázelo umění, především pak hudba. Setkala se s ní poprvé u svého otce, který byl kromě svého učitelského povolání též výborný klavírista a improvizátor.¹⁰⁰ Není tedy překvapením, že se život Leony Zezulové již od malička ubíral právě směrem uměleckým.

V roce 1966 nastoupila na Lidovou školu umění v Lipníku nad Bečvou na obor hra na klavír. První cyklus absolvovala u Růženy Urbánkové, po jejím odchodu do důchodu si ji pod křídla vzala Marie Mrvová, u níž poté absolvovala i druhý cyklus. Součástí výuky již tehdy byla čtyřruční hra na klavír a Marie Mrvová, která žáky svých kolegyní dobře znala ze školních koncertů a zkoušek, získala dojem, že by Leona Zezulová a další žákyně školy Dana Zeinerová (tehdy Kašpárková), jejíž pedagožka Libuše Heiderová v téže době odešla do Hranic, mohly vytvořit dobré klavírní duo. Podle osobních vzpomínek Dany Zeinerové byly s Leonou Zezulovou už od dětství jako protipóly, a proto se osobnostně i jako hráčky skvěle doplňovaly – Leona byla nesmírně citlivá, vzletná a snivá bytost, která je ze své pozice primu v duu poháněla kupředu, zatímco ona je zase dokázala s rozumem „uzemnit“ a jako správný sekund obě „jistila“ zesponu.¹⁰¹ V období svého nástupu do druhého cyklu hudební školy již spolu tedy obě studentky hrály v klavírním duu pod vedením Marie Mrvové. Spojení

⁹⁹ ZEINEROVÁ, Dana. *Průvodní slovo koncertu „Leona Zezulová: Vzpomínkový koncert s premiérou klavírního cyklu Emocionální mapa.“* Lipník nad Bečvou: Základní umělecká škola Antonína Dvořáka, 12. 6. 2009. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

¹⁰⁰ *Rozhovor s Danou ZEINEROVOU, nar. 1959.* Lipník nad Bečvou, 2. 11. 2015.

¹⁰¹ *Rozhovor s Danou ZEINEROVOU, nar. 1959.* Lipník nad Bečvou, 26. 3. 2016

těchto dvou talentovaných dívek se ukázalo být opravdu velmi dobrým krokem, neboť záhy začaly školu reprezentovat na nejrůznějších soutěžích věnovaným právě čtyřruční hře na klavír. A jejich výsledky byly velmi záslužné. V roce 1978 se například staly laureátkami prvního ročníku Mezinárodní Schubertovy soutěže pro klavírní dua Jeseník, na níž si v první kategorii vybojovaly hned třetí místo.¹⁰² Tato soutěž byla založena manželi Věrou a Vlastimilem Lejskovými, dnes již legendárním klavírním duem z Brna, které se proslavilo již během svých začátků,¹⁰³ a Aloisem Složilem.¹⁰⁴ S Vlastimilem Lejskem spolupracovala Marie Mrvová, učitelka Leony Zezulové a Dany Zeinerové, již od počátků Lidové školy umění, s oběma žákyněmi dokonce nastudovala jeho skladby pro čtyřruční klavír, konkrétně *Duettina*, přímo v rukopise. Po setkání s Věrou Lejskovou na Schubertově soutěži v Jeseníku započala spolupráce s oběma manželi, ve které Leona Zezulová s Danou Zeinerovou pokračovaly v rámci svého dalšího studia a nakonec i během své pedagogické činnosti na Základní umělecké škole v Lipníku.

V roce 1978 Leona Zezulová úspěšně odmaturovala na gymnáziu v Hranicích a zároveň zakončila Lidovou školu umění v Lipníku nad Bečvou koncertem s Danou Zeinerovou. Samostatný absolventský koncert tak skrovného počtu žáků, sestávající převážně ze skladeb pro čtyřruční klavír, ještě tehdy nebyl na Základní umělecké škole zvykem. Leona Zezulová a Dana Zeinerová byly prvními žákyněmi, kterým bylo umožněno takto absolvovat, což jen dokazuje jejich velký talent. Po tomto úspěšném zakončení dosavadního studia se Leona Zezulová rozhodla pokračovat v hudební dráze a přihlásila se na konzervatoř v Brně. Zde studovala hru na klavír u profesorky Věry Lejskové. Věra Lejsková se jako velká zastánkyně hry v klavírním duu snažila tento druh výuky zavést oficiálně i na konzervatoři, proto ji velmi potěšilo, když dostala příležitost se jednomu takovému duu věnovat. Kromě Leony Zezulové se totiž na brněnskou konzervatoř přihlásila i její spolužačka Dana Zeinerová, obě studentky tedy mohly pokračovat ve čtyřruční hře pod vedením jim již známé profesorky. Podobně jako na hudební škole v Lipníku nad Bečvou i zde potom v roce 1985 společně absolvovaly skladbami jak sólovými, tak pro klavírní duo, konkrétně cyklem *Ze Šumavy* od Antonína Dvořáka.

¹⁰² XX. mezinárodní Schubertova soutěž pro klavírní dua Jeseník. *Historické výsledky: Kompletní výsledky Schubertovy soutěže od roku 1978*. [online]. MKZ Jeseník: ©2013 [cit. 5. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.franzschubert.cz/download/schubertvysledky.pdf>

¹⁰³ HLAVÁČ, Jan. *Věra Lejsková, klavíristka a hudební publicistka*. [online]. Český rozhlas, Vltava: Host Telefonotéky. Archiv odvysílaných pořadů, 11. 9. 2015 [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/vltava/host/_zprava/vera-lejskova-klaviristka-a-hudebni-publicistka--1530695

¹⁰⁴ SEDLÁČEK, Marek. *Klub Moravských skladatelů: 22 let obnovené činnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 139.

Již během svého studia na brněnské konzervatoři se Leona Zezulová aktivně podílela na výchově dalších mladých klavíristů. A kde jinde než na hudební škole, která jí samotné poskytla prvotní hudební vzdělání. Jako pedagožka nastoupila Leona Zezulová do hudební školy v Lipníku hned po absolvování druhého cyklu v roce 1978. Činnost s dětmi ji velmi bavila a byla pro ni jak prací, tak zálibou současně. Podněcovala v ní další využívání své tvořivosti, ať už v rámci vybírání skladeb pro své mladé svěřence nebo v osobitém stylu výuky. Při vyučování se nebránila novým inspiracím, velmi ráda vymýšlela nové způsoby a možnosti probouzení fantazie a kreativity u svých žáků a využívala improvizaci. Např. pomocí různých hracích kostek a obrázků s pohádkovými postavami zpestřovala hodiny klavíru tím, že nechávala své žáky samostatně vytvářet improvizované melodie, které v nich daný motiv evokoval.

Hudební dráhu Leony Zezulové již od dětství provázela čtyřruční hra na klavír. Není proto divu, že tento pro ni nejbližší obor sama aktivně aplikovala i do hudební výchovy žáků ve své klavírní třídě. Spolu s Danou Zeinerovou, která se též vrátila na lipenskou hudební školu jako pedagožka, předávaly svou energii, nadšení a zkušenosti ze čtyřruční hry stále dalším generacím¹⁰⁵ a pedagogicky spolu velmi úzce spolupracovaly například formou konzultací či přehrávek svých žáků „na nečisto“ před jejich vystoupeními. Stejně jako se ony v mládí účastnily mnoha soutěží, umožňovaly také svým žákům reprezentovat sebe i lipenskou hudební školu ve čtyřruční hře na klavír. Ze soutěží, kterých se Leona Zezulová s žáky účastnila pravidelně, můžeme jmenovat například vidnavskou *Karel Ditters z Dittersdorfu a hudební klasicismus* nebo *Per Quattro Mani* pořádanou střídavě v Praze a v Brně. O tom, že se v případě Leony Zezulové i Dany Zeinerové jednalo o velmi kvalitní pedagožky, svědčí pravidelné úspěchy jejich studentů na soutěžích regionálních, celostátních i mezinárodních, které jsou patrné z výsledkových listin soutěží i z článků různých regionálních tisků. V nejvyšší míře se v tomto případě jedná o měsíčník *Lipenské listy*, v nichž se od počátků působení Leony Zezulové jako pedagožky pravidelně objevují články o koncertech a úspěších na soutěžích žáků právě z těchto dvou klavírních tříd Základní umělecké školy.

V Lipníku nad Bečvou se Leona Zezulová organizátorsky podílela také na festivalu *Dvořákův Lipník*. Tento festival byl pořádán poprvé 14. června 1986 v letním kině,¹⁰⁶ ačkoliv

¹⁰⁵ Leona Zezulová. *Osobnosti Lipníka nad Bečvou a okolí*. Stolní kalendář 2008. Město Lipník nad Bečvou, 2008.

¹⁰⁶ ZAPLETALOVÁ, Kateřina. *Základní umělecká škola Antonína Dvořáka v Lipníku nad Bečvou*. Diplomová práce. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého, 2008, s. 67.

v té době měl ještě poněkud jinou podobu. Festival byl původně zaměřen na setkání nejrůznějších pěveckých sborů a pořádán byl Sdruženým závodním klubem Modrá hvězda. Později se festival dostal pod vedení Střediska volného času, s nímž navázala Základní umělecká škola spolupráci v roce 1999.¹⁰⁷ K festivalu pěveckých sborů téměř ihned nato přibyla i nesoutěžní přehlídka skladeb Antonína Dvořáka pro klavírní dua, na jejíž přípravě se s největším elánem nepodílel nikdo jiný než Leona Zezulová. Právě díky ní a její kolegyni Daně Zeinerové se Dvořákův Lipník postupem času profiloval z přehlídky pěveckých sborů do své dnešní podoby. V současnosti festival probíhá pravidelně každý květen a ve tříletém cyklu se zde střídá koncert ze skladeb Antonína Dvořáka, nesoutěžní přehlídka pro klavírní dua *Dvořákův Lipník* a soutěž pro klavírní dua *Dvořákův Lipník*.¹⁰⁸

Činnost Leony Zezulové ale nesestávala pouze z interpretačních či pedagogických aktivit. Jak uvádí Hana Zezulová, mladší dcera Leony Zezulové a zároveň neúnavná propagátorka a interpretkyně skladeb své matky: „*Již od počátku svého umělecko-pedagogického působení inklinovala ke komponování.*“¹⁰⁹ Leona Zezulová se o vytvoření vlastních skladeb pokoušela ještě před přelomem nového tisíciletí. Její kompoziční činnost začala zapisováním improvizací (tímto způsobem vznikla její první skladba *Jaro*) a skládáním čtyřručních skladbiček pro své děti. Jejím záměrem v tomto ohledu bylo, aby si její děti mohly společně zahrát skladby, které by jim byly blízké. Takto vzniklo mimo jiné například její *Malé album pro jeden klavír, čtyři ruce a pádlo*, které věnovala právě svým dcerám, Leoně a Haně. K těmto dílům brzy přibyla *Oslava* pro dva klavíry a *Balada* ve čtyřruční verzi z roku 1997, rok nato vytvořila i svůj první hudební cyklus pro sólový klavír *Emocionální mapa*. Ten měl ale jako kompletní cyklus premiéru až v roce 2009 v podání žáka lipenské hudební školy Petra Mádra, čehož se autorka již bohužel nedožila.

Leona Zezulová byla dlouholetou členkou Klubu moravských skladatelů v Brně, na jehož pravidelných koncertech byla uvedena většina z jejího díla. V rámci tohoto klubu se sama aktivně podílela zejména na organizaci koncertních cyklů s názvem *Z tvorby pro mládež*, do kterých interpretačně zapojovala i své žáky. Ti na těchto koncertech prováděli mimo jiné právě její skladby.

¹⁰⁷ ZAPLETALOVÁ, Kateřina. *Základní umělecká škola Antonína Dvořáka v Lipníku nad Bečvou*. Diplomová práce. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého, 2008, s. 68.

¹⁰⁸ *Dvořákův Lipník* [online]. ZUŠ Antonína Dvořáka: ©2008. [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.zuslipnik.cz/?section=dvorakuvlipnik>

¹⁰⁹ ZEZULOVÁ, Hana. *České skladatelky na klavírních odděleních – výzkum mezi učiteli a žáky ZUŠ*. Bakalářská práce. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 2015, s. 16.

Leonu Zezulovou komponování bavilo a naplňovalo, protože jí umožňovalo se umělecky vyjádřit v oboru, který jí byl již od dětství nejbližší. Rozhodla se proto své dovednosti i v této oblasti rozšířit dalším studiem na Lidové konzervatoři v Ostravě, kam nastoupila ve školním roce 2004/2005.¹¹⁰ Ačkoliv její studium započalo velmi nadějně a během prvního roku mezi její skladby přibýly další tři studijní *Invence*, dokončení této školy se už kvůli své náhlé smrti 22. června 2005 nedožila.

3.2 Mimohudební činnost Leony Zezulové

Leona Zezulová byla ve všech směrech velmi aktivním člověkem. Obnovovat sílu jí vždy pomáhala příroda, v níž vyhledávala rozdílnosti klidu a pohybu. Měla ráda jízdu na kole, plavání, kanoistiku a letní i zimní turistiku.¹¹¹ Přes všechny své aktivity ale zůstávala především všestranně uměleckou osobností, která měla stále spoustu energie na využívání všech svých talentů a nadání. Umění v jakékoliv podobě zaujímal největší část jejího života, a ačkoliv svou lásku k hudbě uplatnila v životě nejvíce, zdaleka nezůstávala pouze u ní. Milovala výtvarné umění a sama zároveň ráda malovala, ovšem druhou oblastí po hudbě, která postupně prolula valnou část jejího života a tvůrčího potenciálu, byla literatura.

Leona Zezulová se psanému slovu věnovala příležitostně, svůj talent zúročila nejprve při psaní krátkých povídek, fejetonů a článků do různých hudebních časopisů. Z těch můžeme jmenovat například *Hudební rozhledy* nebo *Talent*.¹¹² Postupem času se jí ale blízkou stala poezie. Ta k ní podle jejích vlastních slov jednou přišla sama jako další možnost tvůrčího vyjádření sebe sama.¹¹³ Jako autorka se představila v almanaších *Milostná poezie* z roku 2004, o rok později v *Současné poezii 2005* a *Básnících třetího tisíciletí*. Za svá díla získala rovněž dvě ceny vyhlašované pravidelně nakladatelstvím Alisa – *Cenu královny Alisy* a *Cenu Kantrix Kingové*.¹¹⁴ Její první sbírkou poezie byla kniha *Kam mizí touha*, která ironií osudu vyšla právě v den, kdy nečekaně zemřela.¹¹⁵

¹¹⁰ ZEZULOVÁ, Hana. *České skladatelky na klavírních odděleních – výzkum mezi učiteli a žáky ZUŠ*. Bakalářská práce. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 2015, s. 16.

¹¹¹ ZEZULOVÁ, Leona. *Kam mizí touha*. Petřvald: Vladimír Kostihra – Nakladatelství Alisa, edice Básníci třetího tisíciletí, 2005, s. 100.

¹¹² *Rozhovor s Danou ZEINEROVOU, nar. 1959*. Lipník nad Bečvou, 26. 3. 2016.

¹¹³ Leona Zezulová. *O autorech. Básníci třetího tisíciletí*. Petřvald: Vladimír Kostihra – Nakladatelství Alisa, 2005, s. 14.

¹¹⁴ ZEZULOVÁ, Leona. *Kam mizí touha*. Petřvald: Vladimír Kostihra – Nakladatelství Alisa, edice Básníci třetího tisíciletí, 2005, s. 100.

¹¹⁵ Leona Zezulová. *Osobnosti Lipníka nad Bečvou a okolí*. Stolní kalendář 2008. Město Lipník nad Bečvou, 2008.

3.3 Propojení hudby a slova

Ne zřídka se stávalo, že Leona Zezulová ve své tvorbě spojila právě literaturu, a zejména pak poezii, s hudbou. Tímto způsobem vznikl například její klavírní cyklus *Emocionální mapa*, který vytvořila na základě knihy, v níž se dočetla o pocitech, kterými si člověk musí projít, aby dosáhl osvobození od svazujících stavů duše.¹¹⁶ Přímo na její vlastní básně potom vznikla například píseň *Mlsná jako kočka* nebo sbírka pro klavír *Toccaty a preludia*, zahrnující části *Večerní soumrak*, *Slavík v kleci*, *Zmrzlí muži v máji* a *Ostrovy blažených*. Především u svých básní Leona Zezulová často podřizovala výrazové prostředky touze co nejvěrněji zachytit obsah, myšlenku, pocit a kouzlo okamžiku. Tento záměr často poněkud přebíjí pestrost formy sdělení, která se tak může zdát poněkud statickou. Podobně je tomu i u hudebních děl, což uvádí Magda Zichová ve své disertační práci při rozboru sbírky *Toccaty a preludia*: „Častým rysem této sbírky (podobně jako autorčiny sbírky *Emocionální mapa*) je jejich poměrně malá pestrost, kdy je na velkých plochách skladby pracováno s totožným hudebním materiálem.“ Podle mého názoru však forma (ve které se mimochodem Leona Zezulová plánovala zdokonalit právě studiem na konzervatoři v Ostravě) není tím nejpodstatnějším rysem její tvorby. Leona Zezulová byla veskrze uměleckou bytostí, která vnímala svět kolem sebe a vstřebávala jej prostřednictvím myšlenek, pocitů a emocí, které pak vtělovala do umění. A právě to chtěla předat posluchačům svých děl hudebních i literárních. Břetislav Kotyza v anotaci její básnické sbírky napsal, že Leona Zezulová nabízí na ženu až neobvykle otevřené srdce a přímost pohledu.¹¹⁷ A to platí i v případě jejích hudebních děl. Nechce zaujmout jen bravurností svého kompozičního umění, nad jehož pestrostí a bohatostí by posluchač žasl, ale především jednoduchým výrazem vyjadřujícím emocionální napětí a myšlenky, jimiž zůstane člověk ještě při odchodu z koncertu naplněn.

3.4 Dílo Leony Zezulové

Jak jsem zmínila v jedné z předchozích kapitol, Leona Zezulová začala s komponováním již v 90. letech. Původně své skladatelské záměry směřovala na skladby pro nástroj jí nejbližší – klavír. Jednalo se nejprve o skladby pro čtyřruční klavír nebo pro dva klavíry a zároveň sólové improvizace. Postupem času však svůj záběr rozšířila i o další nástroje. Celkově její tvorba zahrnuje díla pro klavír, zpěv, smyčcové a dechové nástroje.

¹¹⁶ Jedná se o kapitolu *Emocionální mapa* z knihy: DE ANGELIS, Barbara. *Tajemství mužů, která by měla každá žena znát*. Praha: Talpress, 1992.

¹¹⁷ ZEZULOVÁ, Leona. *Kam mizí touha*. Petřvald: Vladimír Kostiha – Nakladatelství Alisa, edice Básníci třetího tisíciletí, 2005, text na zadním straně obalu knihy.

3.4.1 Skladby pro čtyřruční klavír

Mezi skladby, které Leona Zezulová věnovala oboru jí vlastnímu, tedy hře v klavírním duu, patří:

- *Oslava* (pro dva klavíry)
- *Balada* (verze čtyřruční a pro dva klavíry)
- *Malé album pro jeden klavír, čtyři ruce a pádlo*
- *Okolo Mikulova* (pro čtyřruční klavír)

První zápis *Oslavy* pro dva klavíry vznikl 24. října 1997, opraven byl poté 20. září 2000. Leona Zezulová tuto skladbu věnovala Vladimíru Paulymu¹¹⁸ a vtělila do ní pocity nadšení z radostných chvil života, kdy nás svět těší a hledíme na jeho krásu užaslýma očima.¹¹⁹

Z roku 2007, konkrétně pak ze dne 20. března, pochází i další skladba *Balada*, původně sepsaná pro klavír čtyřručně. Tuto verzi Leona Zezulová věnovala Igorovi Hunyadymu.¹²⁰ Úprava pro dva klavíry vznikla o tři roky později, 1. října 2000, a autorka v ní rozšířením hráčských možností obou partů obohatila celkový zvuk skladby a ozvláštnila tak i její dramatický charakter.

Malé album pro jeden klavír, čtyři ruce a pádlo je jedno z prvních děl Leony Zezulové. Napsala a věnovala je svým dvěma dcerám, Leoně a Haně, které k jednotlivým částem samy nakreslily výstižné ilustrace. Leona Zezulová toto album vytvořila, aby si její dcery spolu mohly zahrát skladby, jejichž téma jim bude blízké, snadno představitelné a zároveň bude náročností odpovídat jejich věku¹²¹. Malé album zahrnuje pět částí: *Vilí tanec*, *Obr a skřítek*, *Tanec v dešti*, *Řeka Bečva* a *Plavba lodí po Bečvě*. Poslední jmenovaná část je oproti ostatním specifická využitím netradičních způsobů hry. Leoně Zezulové pravděpodobně při představě plavby lodí vyvstal nápad zařadit „pádlo“ nejen jako pouhou dekoraci, ale i do samotné hry. Tuto skladbičku je lepší hrát na koncertním křídle, přičemž prim v ní většinu času stojí u strun a v naznačených výškách a rytmech hraje do strun dřevěným pádlem. Při prvních

¹¹⁸ ZEZULOVÁ, Leona. *Oslava* [noty], poznámka v notách. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

¹¹⁹ *Rozhovor s Danou ZEINEROVOU, nar. 1959*. Lipník nad Bečvou, 26. 3. 2016.

¹²⁰ ZEZULOVÁ, Leona. *Balada* [noty], poznámka v notách. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

¹²¹ *Slovo autorů: Leona Zezulová*. Program koncertu *Z tvorby pro mládež*. Klub moravských skladatelů. Brno, 4. 6. 2002. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

vystoupeních v podání Leony ml. a Hany Zezulových dívky skutečně hrály do strun malým dřevěným pádlem, další dua už ale kvůli usnadnění a v zájmu zachování strun klavíru používaly při hře jen kuchyňskou vařečku. Hra „pádlem do strun“ je ve skladbě naznačena speciálními značkami, obdobné značky má také hra dlaněmi v podání sekundu, která má s největší pravděpodobností znázorňovat pohyby a nárazy vln. Jednotlivé části byly sepsány v červnu až říjnu roku 2001.

Cyklus *Okolo Mikulova* pro čtyřruční klavír byl vytvořen 22. srpna 2002.¹²² Zahrnuje pět částí: *Mikulovský Svatý Kopeček*, *Větrná Pálava*, *Vodní dílo Nové Mlýny*, *Muzikanti v zámeckém sudu* a *Mikulovský sklípek*. Leoně Zezulové byl v tomto případě inspirací pobyt na prázdninových klavírních kurzech v Mikulově, pořádaných tamní hudební školou. Oslovila ji v tomto případě zejména krása tohoto města i jeho okolí a velmi příjemná atmosféra klavírních kurzů.¹²³ Hlavní organizátorkou a jednou ze zakladatelek mikulovských kurzů byla Monika Czajkowská, které Leona Zezulová celý tento cyklus věnovala. Skladby cyklu opět zaujmou především svým výrazem znázorňujícím krajinu okolo Mikulova, vítr a bouři na Pálavě, opilé muzikanty vracející se ze sklípku či slunce vycházející nad vinicemi.

3.4.2 Skladby pro sólový klavír

- *Emocionální mapa*
- *Jaro*
- *Řecká preludia*
- *Toccaty a preludia*
- *Invence*

Klavírní cyklus *Emocionální mapa* (příloha 10) patří mezi první hudební díla Leony Zezulové. První verze tohoto cyklu byla sepsána 18. dubna 1998 a později 6. dubna 2001 opravena.¹²⁴ Autorka toto dílo věnovala své blízké přítelkyni Daně Zeinerové jako projev děků

¹²² ZEZULOVÁ, Leona. *Okolo Mikulova* [noty], poznámka v notách. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

¹²³ *Slovo autorů: Leona Zezulová*. Program koncertu *Z tvorby pro mládež*. Klub moravských skladatelů. Brno, 3. 12. 2002. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015

¹²⁴ ZEZULOVÁ, Leona. *Emocionální mapa* [noty]. Poznámka Leony Zezulové na zadní straně rukopisu. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

za mnohaleté přátelství a podporu.¹²⁵ Jeho obsahem je devět částí vystihujících několik vrstev emocí a prožitků, kterými si člověk musí projít, aby svou duši osvobodil od jejích svazujících stavů. O těchto pocitech se Leona Zezulová dočetla v jedné z knih o osobním rozvoji, odkud převzala i samotný název cyklu, jímž byla kapitola pojmenována.¹²⁶ Jednotlivé části nesou názvy: *Touha* (příloha 11), *Vztek*, *Smutek*, *Strach*, *Lítost*, *Ticho*, *Světlo*, *Láska* a *Radost*. Jak popsala Dana Zeinerová ve svém průvodním slovu ke koncertu z tvorby Leony Zezulové v Praze, musíme si „přiznat, že vztek pramení ze smutku, strachu a lítosti z nenaplněné touhy. Uchýlit se do ticha, abychom zahlédli paprsek světla cestou nepodmíněné lásky k radosti.“¹²⁷ Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole,¹²⁸ kompletní cyklus se dočkal premiéry až po autorčině smrti. Pozdržení tohoto cyklu zapříčinil především fakt, že Leoně Zezulové velmi záleželo na tom, aby pro tyto senzitivní skladby našla vhodného interpreta, který by jim vdechl ten správný výraz a zároveň skladby zvládl po technické stránce.¹²⁹ To však vzhledem k náročnosti skladeb nebylo na úrovni základní umělecké školy tak snadné. Podařilo se to až v roce 2009, kdy celý cyklus nastudoval Petr Mádr, jeden z žáků Dany Zeinerové a talentovaný klavírista, který školu léta reprezentoval na nejrůznějších vystoupeních a klavírních soutěžích. Ačkoliv se tedy jednalo o jedno z prvních děl Leony Zezulové, posluchači jej jako celek mohli slyšet až na koncertě pořádaném v lipenské hudební škole 12. června 2009 k nedožitým padesátinám autorky. Petr Mádr rovněž nahrál CD této sbírky, které slouží jako metodická příručka a je běžně neprodejné.¹³⁰

Jako další z prvotních děl Leony Zezulové můžeme zmínit skladbu *Jaro*, která vznikla v letech 1994/1995. Pravděpodobně se ale tehdy ještě jednalo o pouhou improvizaci, která byla zapsána až později, 3. října 2000, což je patrné z poznámky v rukopise skladby. Motivickou náplní se *Jaro* často blíží již zmíněné *Emocionální mapě*. Skladba měla premiéru v roce 2001 na koncertě Klubu moravských skladatelů v Brně.

¹²⁵ ZEZULOVÁ, Leona. *Emocionální mapa* [noty]. Originální rukopis. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

¹²⁶ Viz kapitola 3. 3.

¹²⁷ ZEINEROVÁ, Dana. *Průvodní slovo k benefičnímu koncertu „S nadějí ve shledání: Z hudby a poezie Leony Zezulové“*. Praha, Dům U kamenného zvonu, 5. 6. 2010. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

¹²⁸ Kapitola 3. 3.

¹²⁹ ZEINEROVÁ, Dana. *Průvodní slovo k benefičnímu koncertu „S nadějí ve shledání: Z hudby a poezie Leony Zezulové“*. Praha, Dům U kamenného zvonu, 5. 6. 2010. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

¹³⁰ *Rozhovor s Danou Zeinerovou, nar. 1959*. Lipník nad Bečvou, 2. 11. 2015.

Další klavírní dílo, *Řecká preludia*, napsala Leona Zezulová 5. dubna 1999.¹³¹ Jedná se o cyklus tří skladeb, které autorka věnovala Dušanu Petrovičovi. Ačkoliv se nejedná o tak rozsáhlé skladby jako výše uvedená *Emocionální mapa* či *Toccaty a preludia*, o nichž se zmíním za chvíli, jsou určeny spíše pokročilejším žákům. Odůvodnit to můžeme např. potřebným rozsahem rukou v druhé části cyklu a komplikovanějším rytmem v části třetí, v níž především si autorka pohrává s délkami not a tečkovanými hodnotami.

Toccaty a preludia tvoří další z výraznějších děl Leony Zezulové. K hudebnímu ztvárnění autorku v tomto případě inspirovaly vlastní básně vydané v její sbírce *Kam mizí touha*. *Toccaty a preludia* zahrnují čtyři části: dvě poměrně jednodušší skladby *Večerní soumrak*, *Slavík v kleci*, a o něco složitější *Zmrzlí muži v máji* a *Ostrovy blažených* (příloha 12). V poslední zmíněné části Leona Zezulová opět uplatňuje podobný princip jako v *Malém albu pro jeden klavír, čtyři ruce a pádlo*, a sice hru rukou přímo do strun. Skladby z této sbírky po obsahové stránce výstižně charakterizovala Dana Zeinerová ve svém průvodním slovu k benefičnímu koncertu *Z díla Leony Zezulové*, pořádaném v Praze v roce 2010: „*Večerní soumrak vyjadřuje smutek osamělého srdce. Slavík v kleci naráží křídly do mříží a touží svobodně vzlétnout. Zmrzlí muži v máji svírají chladem mrtvého vztahu. Ostrovy blažených jsou zemí všeobjímající lásky v říši fantazie.*“¹³² První tři části sbírky byly napsány v roce 2004, poslední část *Ostrovy blažených* poté v lednu roku 2005.¹³³ Všechny tyto skladby byly již několikrát uvedeny na Koncertech nové tvorby Klubu moravských skladatelů v Brně a v roce 2011 je lipenská Základní umělecká škola vydala tiskem s ilustracemi Leony Zezulové mladší. Podrobnějším formálním rozbořem těchto skladeb se zabývá např. Magda Zichová ve své disertační práci *Instruktivní klavírní literatura 20. století*.¹³⁴ Notový výtisk sbírky *Toccaty a preludia* vydaly v roce 2011 Dana Zeinerová a Hana Zlámalová díky grantu, který poskytlo *Město Lipník nad Bečvou*. Ilustrace a obal této sbírky malovala Leona Zezulová mladší, Hana Zezulová poté nahrála CD s touto sbírkou, sloužící jako metodická příručka.¹³⁵

¹³¹ ZEZULOVÁ, Leona. *Řecká preludia* [noty]. Kopie rukopisu. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

¹³² ZEINEROVÁ, Dana. *Průvodní slovo k benefičnímu koncertu „S nadějí ve shledání: Z hudby a poezie Leony Zezulové“*. Praha, Dům U kamenného zvonu, 5. 6. 2010. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

¹³³ ZEZULOVÁ, Leona. *Toccaty a preludia* [noty]. Kopie rukopisu. Osobní archiv Dany Zeinerové.

¹³⁴ ZICHOVÁ, Magda. *Instruktivní klavírní literatura 20. století*. Disertační práce. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 2012.

¹³⁵ *Rozhovor s Danou Zeinerovou, nar. 1959*. Lipník nad Bečvou, 26. 3. 2016.

Poslední skladby, které Leona Zezulová za svého života stihla vytvořit, jsou tři *Invence* z roku 2005 v tóninách es moll, d moll a E dur (příloha 13). Jedná se o jednoduché polyfonní skladby, každá o rozsahu necelých dvou stran, které byly zkomponovány v rámci studia na Lidové konzervatoři v Ostravě.

3.4.3 Skladby pro zpěv

- *Mlsná jako kočka*
- *Prázdniny se blíží*
- *Blues konce školního roku*

Píseň *Mlsná jako kočka* zkomponovala Leona Zezulová na základě jedné ze svých básní, v níž můžeme vidět její nezdolnou energii a smysl pro vtip a nadsázku. Obsahovou stránku představující ženu, která laškovně jako „mlsná kočka“ dává lásku hned dvěma mužům, ještě podporuje rytmická stránka písně, zapsaná ve stylu rumby. Píseň byla napsána 25. února roku 2005.

Písně *Prázdniny se blíží* a *Blues konce školního roku*, které Dana Zeinerová opět trefně vystihla popisem „Leoniny červenové písně zoufalého učitele,“¹³⁶ měly premiéru na jedné z třídních besídek Leony Zezulové. Jde o snadné písně napsané pro děti ze Základní umělecké školy pro radost a potěšení.

3.4.4 Skladby pro smyčcové nástroje

- *Postřehy pro dvoje housle*
- *Beatles* (aramžmá skladeb skupiny Beatles pro smyčcový soubor)

Sbírka *Postřehy pro dvoje housle* zahrnuje čtyři části, každou o rozsahu dvou až tří stran. Ačkoliv se nejedná o rozsáhlé skladby, již ze zápisu je patrné, že jednotlivé části budou poměrně náročné na souhru. Zejména první, expresivní část a poslední část s tempovým

¹³⁶ ZEINEROVÁ, Dana. *Průvodní slovo koncertu „Leona Zezulová: Vzpomínkový koncert s premiérou klavírního cyklu Emocionální mapa.“* Lipník nad Bečvou: Základní umělecká škola Antonína Dvořáka, 12. 6. 2009. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

označením *allegro vivo*, vyžadují i určitou technickou zdatnost hráče. Zajímavostí je potom část třetí, v níž si autorka po celou dobu přeje hru *pizzicato*.

Úpravy písní od skupiny *Beatles* vytvořila Leona Zezulová pro smyčcový soubor Základní umělecké školy v Lipníku. Premiéra těchto aranží se uskutečnila v roce 2005 na společenském večeru školy. Součástí těchto aranží jsou písně *If I feel*, *Hey Jude*, *All My Loving* a *Girl*.

3.4.5 Skladby pro dechové nástroje

- *V Lipníku včil jarmark bude* (pro zpěv, čtyři zobcové flétny a bicí)
- *Tři skladby pro trombon sólo*
- *Rumba*

Podobně jako aranže *Beatles*, i *V Lipníku včil jarmark bude* vytvořila Leona Zezulová speciálně pro jeden ze souborů lipenské hudební školy, tentokrát pro soubor flétnový. Autorka v této sbírce, která měla premiéru v roce 2003, použila melodie lidových písní Záhohří, což je oblast, v níž se město Lipník nad Bečvou nachází. Součástí sbírky je pět písní s názvy *V Lipníku včil jarmark bude*, *Červená růžičko, proč se nerozvíjíš*, *Husičky, husičky*, *Veselski panenky* a *Čím dál*. Ač se zde vyskytuje zpěvní part a bicí, zařazují dílo do tvorby pro dechové nástroje. Zpívaný text je zde možno vnímat spíše jako zpestření, stěžejní roli ovšem hrají právě čtyři flétny, které vyplňují poměrně velkou část písní v předehrách, mezihrách a dohrách.

Pro vytvoření *Tří skladeb pro trombon sólo* inspiroval Leonu Zezulovou právě tento dechový nástroj. Dle autorčiných vlastních slov ji trombon zaujal širokou škálou svých možností zvukových, výrazových i barevných. Technika tohoto nástroje podle ní umožňuje vyjádření mnoha pocitů, nálad a hudebního vtipu.¹³⁷ Skladby byly sepsány 12. března 2003.¹³⁸ Premiéru pak měly o dva roky později, 22. března 2005, v podání Jaroslava Zouhara na jednom z koncertů Klubu moravských skladatelů. Na koncertech tohoto spolku měla premiéru většina skladeb Leony Zezulové, která byla tehdy nejmladší spolupracující členkou

¹³⁷ Slovo autorů: Leona Zezulová. Program koncertu *Z tvorby pro mládež*. Klub moravských skladatelů. Brno, 22. 3. 2005. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

¹³⁸ ZEZULOVÁ, Leona. *Tři skladby pro trombon sólo* [noty]. Kopie rukopisu. Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

tohoto klubu. Dokládají to zejména programy koncertů uveřejněné v knize o Klubu moravských skladatelů k 22. výročí jejich obnovené činnosti.¹³⁹

Poslední na seznamu skladeb Leony Zezulové je taneční *Rumba*, kterou autorka vytvořila pro dechový soubor hudební školy v Lipníku. Stejně jako aranže Beatles, i tato skladba byla poprvé uvedena v roce 2005 na společenském večeru lipenské Základní umělecké školy.

3.4.6 Význam hudebního díla Leony Zezulové

Jak uvádí Hana Zezulová ve své bakalářské práci, je Leona Zezulová „*skladatelkou spíše lokálního významu, přesto se však její skladby nejdnou staly povinným repertoárem na soutěžích a provádějí se pravidelně například na Koncertech nové tvorby pořádaných Klubem moravských skladatelů, jehož byla sama členkou.*“ Dílo Leony Zezulové není příliš rozsáhlé, na čemž se pravděpodobně nejvíce zasloužila její předčasná smrt kvůli náhlé těžké nemoci v roce 2005. Jak již bylo zmíněno v jedné z předchozích kapitol,¹⁴⁰ Leona Zezulová ve svých dílech dbala převážně o výraz a emocionalitu svých skladeb. Nakonec toto je patrné i z již zmíněného slova autorů v programu koncertu *Z nové tvorby*, na němž poprvé uváděla své *Tři skladby pro trombon sólo*.¹⁴¹ Leona Zezulová hledala v okolním světě, v přírodě, ve zvucích nástrojů, ve vztazích lidí i ve své vlastní fantazii především pocity a dojmy, které by mohla předávat dál svým žákům, přátelům i posluchačům. Tomu, kdo v jejích dílech hledá pouze formální náležitosti a strukturální pestrost, zůstane kouzlo těchto skladeb utajeno. Avšak vnímavému posluchači, který bude jejím skladbám naslouchat s otevřeným srdcem a vnímat je přístupnou myslí, se může naskytnout příležitost nahlédnout do nejhlubšího nitra této skladatelky, která se svou osobností již natrvalo otiskla do historie jak Základní umělecké školy, tak i samotného města Lipníku nad Bečvou.

¹³⁹ SEDLÁČEK, Marek. *Klub Moravských skladatelů: 22 let obnovené činnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 151 – 279.

¹⁴⁰ Jedná se o kapitolu 3. 3.

¹⁴¹ Viz kapitola 3. 4. 6.

Závěr

Ve své práci jsem se věnovala životu a dílu dvou hudebních osobností působících v Základní umělecké škole v Lipníku nad Bečvou, které považuji za nejdůležitější. Cílem mé práce bylo představit čtenářům tyto dva lidi jako důležitý článek ve vývoji kulturního života města Lipník nad Bečvou a přiblížit jejich život a dílo. U Rudolfa Heidera jsme se také mohli seznámit se skladbami, o nichž doposud věděla jen hrstka členů rodiny Ireny Vaňákové, neboť se dlouhá léta nacházely ukrytá v jejím osobním archívu.

Oba z uvedených umělců, Rudolf Heider i Leona Zezulová, se s neustávající energií a až překvapivou oddaností věnovali tvůrčí i pedagogické činnosti. Práce s mladými lidmi pro ně byla takřka celoživotní náplní, prolínala se nejrozmanitějšími oblastmi jejich života. Předávali žákům své znalosti, myšlenky a učili je vnímat krásu hudby z různých úhlů pohledů. Rudolf Heider se spolu s několika dalšími lidmi zasloužil o samotný vznik hudební školy v Lipníku nad Bečvou a o to, že se dokázala postavit na vlastní nohy. Na jeho práci pak po roce 1971 navázali i další ředitelé hudební školy a základy, na nichž školu vybudoval, jsou stále patrné i v současné době. Leona Zezulová, která se za dob vedení Rudolfa Heidera v hudební škole vzdělávala a později se do ní vrátila i jako pedagožka, se zase do historie této školy vtiskla svou uměleckou bytostí, kreativitou a neúnavnou snahou rozvíjet hudební stránku osobnosti svých žáků a podpořit tak jejich přirozený talent.

To, že snaha a vliv těchto dvou pedagogů na své mladé svěřence nebyly marné, že studenti hudební školy pod jejich vedením sami zažívali řadu úspěchů, a také o jejich skladatelských hodnotách vypovídá i řada novin a tiskopisů z jejich doby, které by stály za hlubší prozkoumání. Stejně tak podrobnější rozbor skladeb obou autorů a jejich srovnání s jinými skladateli by jistě ukázal mnohé další zajímavosti a podněty, jimiž byli tito umělci ovlivněni. Pro toto bádání je však již rozsah této bakalářské práce nedostačující, přenechám je proto již dalším zájemcům. Jsem si jistá, že město Lipník nad Bečvou i jeho Základní umělecká škola si budou Rudolfa Heidera i Leonu Zezulovou již navždy pamatovat a že i jejich díla zůstanou v budoucnu pravidelnou součástí místních koncertů.

Seznam literatury

Básníci třetího tisíciletí. Petřvald: Vladimír Kostiha – Nakladatelství Alisa, 2005. ISBN 80-86763-07-2.

Kniha členů spolku Občanská beseda Jurik Hranice (1862 – 1951). Státní okresní archiv Přerov.

Kronika Lidové školy umění v Lipníku nad Bečvou z let 1981 – 2003. Uloženo v ZUŠ Lipník nad Bečvou.

Kronika spolku Občanská beseda Jurik Hranice z let 1862 – 1938. Státní okresní archiv Přerov.

KYSELÁK, František. *30 let Lidové školy umění v Lipníku nad Bečvou.* Lipník nad Bečvou: Lidová škola umění v Lipníku nad Bečvou, 1977.

Lipenský kulturní kalendář. Lipník nad Bečvou: Sdružený závodní klub, 1970-1991.

MUSILOVÁ, Jarmila. *Lipenské osobnosti: Rudolf Heider.* In: *Lipenské listy: Březen 2016. Číslo 3, ročník XVIII,* s. 10. Periodický tisk územního samosprávného celku Lipník nad Bečvou, vychází 1x v měsíci. Město Lipník nad Bečvou, 2. 3. 2016.

NOVOTNÝ, Ludvík. *Jubileum skladatele Rudolfa Heidera.* In: *Nové Přerovsko,* 3. 7. 1981, s. 5.

NOVOTNÝ, Ludvík. *Za skladatelem Rudolfem Heiderem.* In: *Nové Přerovsko,* 28. 8. 1981, s. 3.

NOVOTNÝ, Ludvík. *Rudolf Heider, hudební skladatel – ředitel.* In: *Přehled,* č. 27, 5. 7. 1991, s. 8.

Občanská beseda Jurik. Fond Okresního národního výboru Hranice. Státní okresní archiv Přerov.

Osobní archiv Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

Osobní archiv Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

Osobní archiv Libuše Heiderové. Hranice, 2016.

Osobnosti Lipníka nad Bečvou a okolí. Stolní kalendář 2008. Město Lipník nad Bečvou, 2008.

Pamětní kniha Městské hudební školy v Lipníku nad Bečvou z let 1947 – 1981. Uloženo v ZUŠ Lipník nad Bečvou.

Rozhovor s Danou ZEINEROVOU, nar. 1959. Lipník nad Bečvou, 2. 11. 2015.

Rozhovor s Danou ZEINEROVOU, nar. 1959. Lipník nad Bečvou, 26. 3. 2016.

Rozhovor s Hanou HONSNEJMANOVOU, nar. 1963. Lipník nad Bečvou, 6. 4. 2016.

Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924. Hranice, 9. 11. 2015.

Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924. Hranice, 29. 11. 2015.

Rozhovor s Libuší HEIDEROVOU, nar. 1924. Hranice, 4. 4. 2016.

SEDLÁČEK, Marek. *Klub Moravských skladatelů: 22 let obnovené činnosti.* Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7545-0.

SILNÁ, Ingrid. *Rudolf Heider.* In: *Z hudební historie Hranicka a Lipenska.* MAS Moravská brána, z. s. v rámci projektu „Hudební a filmová muzea našich regionů,“ 2015, s. 19 – 24. ISBN 978-80-906277-0-3.

TECHETOVÁ, Simona. *Literární a pedagogické osobnosti lipenského regionu.* Bakalářská práce. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého, 2014. Vedoucí práce: Mgr. Daniel Jakubíček, Ph.D.

VÍCHOVÁ, Lucie. *Hudební kultura v Lipníku nad Bečvou v letech 1848 až 1989.* Bakalářská práce. Brno: Filosofická fakulta Masarykovy univerzity, 2009. Vedoucí práce: Mgr. Vladimír Maňas, Ph.D.

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplíc nad Bečvou. Hranice: Jednotný klub pracujících, 1970-1990.

ZAPLETALOVÁ, Kateřina. *Základní umělecká škola Antonína Dvořáka v Lipníku nad Bečvou.* Diplomová práce. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého, 2008. Vedoucí práce: Mgr. Marie Horáková, Ph.D.

ZEINEROVÁ, Dana. *Rudolf Heider.* Závěrečná písemná práce. Brno: Konzervatoř v Brně, 1985.

ZEZULOVÁ, Hana. *České skladatelky na klavírních odděleních – výzkum mezi učiteli a žáky ZUŠ.* Bakalářská práce. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 2015. Vedoucí práce: doc. Mgr. Petr Hala, Ph.D.

ZEZULOVÁ, Leona. *Kam mizí touha*. Petřvald: Vladimír Kostiha – Nakladatelství Alisa, edice Básníci třetího tisíciletí, 2005. ISBN 80-86763-11-0.

ZICHOVÁ, Magda. *Instruktivní klavírní literatura 20. století*. Disertační práce. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 2012. Vedoucí práce: doc. Mgr. Petr Hala, Ph.D.

Seznam internetových zdrojů:

HLAVÁČ, Jan. *Věra Lejsková, klavíristka a hudební publicistka*. [online]. Český rozhlas, Vltava: Host Telefonotéky. Archiv odvysílaných pořadů, 11. 9. 2015 [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/vltava/host/_zprava/vera-lejskova-klaviristka-a-hudebni-publicistka--1530695

Historie rektorů: Prof. PhDr. Ludvík Kundera (17. 8. 1891 – 12. 5. 1971) [online]. Janáčková akademie múzických umění v Brně [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.jamu.cz/o-nas/historie-jamu/historie-rektoru/kundera.html>

Město hudby. *Vilém Petrželka, žák dvou velkých skladatelů* [online]. C. E. M. A.: ©2016. 10. 9. 2014 [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.mestohudby.cz/zpravodajstvi/vilem-petrzelka-zak-dvou-velkych-skladatelu>

Oficiální stránky města Holice. *Holub Bohumil*. [online]. Město Holice: ©2014. 7. 5. 2014 [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.holice.eu/aktuality-holice/vyznamne-osobnosti/item/49-holub-bohumil.html>

SILNÁ, Ingrid. *Seznam skladeb Rudolfa Heidera*. In: Rudolf Heider, s. 8 – 12 [online]. Osobní stránky autorky [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z: <https://onedrive.live.com/view.aspx?cid=ba33c4650079904c&page=view&resid=BA33C4650079904C!2878&parId=BA33C4650079904C!2859&authkey=!AHSJN97RJGCKDE&app=Word>

XX. mezinárodní Schubertova soutěž pro klavírní dua Jeseník. *Historické výsledky: Kompletní výsledky Schubertovy soutěže od roku 1978*. [online]. MKZ Jeseník: ©2013 [cit. 5. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.franzschubert.cz/download/schubertvysledky.pdf>

Základní umělecká škola Antonína Dvořáka [online]. ZUŠ Antonína Dvořáka: ©2008 [cit. 10. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.zuslipnik.cz/>

Seznam příloh

Příloha č. 1: *Fotografie Rudolfa Heidera*. Výřez z fotografie Jeden z prvních učitelských sborů. In: KYSELÁK, František. 30 let Lidové školy umění v Lipníku nad Bečvou. Lipník nad Bečvou: Lidová škola umění v Lipníku nad Bečvou, 1977.

Příloha č. 2a – 2e: *Seznam skladeb Rudolfa Heidera*. In: Rudolf Heider, s. 8 – 12 [online]. Osobní stránky autorky [cit. 10. 3. 2016]. Dostupné z: <https://onedrive.live.com/view.aspx?cid=ba33c4650079904c&page=view&resid=BA33C4650079904C!2878&parId=BA33C4650079904C!2859&authkey=!AHSJN97RJGCiKDE&app=Word>

Příloha č. 3: *Rudolf Heider – Skřivánčí*. HEIDER, Rudolf: Skřivánčí [noty]. Osobní archív Ireny Vaňákové, Lipník nad Bečvou, 2015.

Příloha č. 4: *Rudolf Heider – Už vím, proč jaro přišlo...* HEIDER, Rudolf: Už vím, proč jaro přišlo [noty]. Osobní archív Ireny Vaňákové, Lipník nad Bečvou, 2015.

Příloha č. 5: *Rudolf Heider – Variace na píseň Co to máš, děvuško, co to máš za krásu*. HEIDER, Rudolf: Variace na píseň Co to máš děvuško, co to máš za krásu [noty]. Osobní archív Ireny Vaňákové, Lipník nad Bečvou, 2015.

Příloha č. 6: *Rudolf Heider – Idylka*. HEIDER, Rudolf: Idylka [noty]. Osobní archív Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

Příloha č. 7: *Rudolf Heider – Svatební pochod*. HEIDER, Rudolf: Svatební pochod [noty]. Osobní archív Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

Příloha č. 8: *Rudolf Heider – Ukolébavka*. HEIDER, Rudolf: Ukolébavka. Osobní archív Ireny Vaňákové. Lipník nad Bečvou, 2015.

Příloha č. 9: *Fotografie Leony Zezulové. Osobnosti Lipníka nad Bečvou a okolí*. Stolní kalendář 2008. Město Lipník nad Bečvou, 2008.

Příloha č. 10: *Leona Zezulová – Emocionální mapa (obal)*. ZEZULOVÁ, Leona: Emocionální mapa [noty]. Osobní archív Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

Příloha č. 11: *Leona Zezulová – Emocionální mapa (Touha)*. ZEZULOVÁ, Leona: Emocionální mapa. Osobní archív Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

Příloha č. 12: *Leona Zezulová – Toccaty a preludia (Ostrov blažených)*. ZEZULOVÁ, Leona: Toccaty a preludia. Osobní archív Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

Příloha č. 13: *Leona Zezulová – Invence E dur*. ZEZULOVÁ, Leona: *Invence*. Osobní archív Dany Zeinerové. Lipník nad Bečvou, 2015.

Přílohy

Příloha č. 1: Fotografie Rudolfa Heidera

Seznam skladeb Rudolfa Heidera

	Rok vzniku
Klavírní skladby	
Šest klavírních skladeb, op. 1	1930-1931
Balada pro klavír solo, op. 2	1932
Variace na vlastní téma pro klavír, op. 4	1933-1934
Drobnosti op. 10 a, b	1935
Tři vánoční skladby (Až stromek zazáří, Vánoční vidiny a Vánoční znělky)	1935
Veselé i smutné – deset drobných skladeb pro klavír, op. 13	cca 1935
Vzpomínky – šest klavírních skladeb (Elegie, Balada, Valse triste, Dumka, Píseň jara, Vzpomínání), op. 16	1941
Podzimní píseň pro klavír	1941
Humoreska E dur	1942
Nálady a upomínky - pět skladeb pro klavír, op. 19	1942-1943
Z Valašska - suita pro klavír, op. 18 (Svítání na horách, U studánky, Za soumraku)	1943
Suita pro klavír, op. 27 (Preludium, Romance a Finale)	1953
Romance	1964
Scherzino pro klavír	1965
Slavnostní pochod (pro klavír)	cca 1970
3 Bagately pro klavír - Preludium, Capriccioso, V myšlenkách (Milé Anince napsal strýček Ruda)	1971
Poetické variace pro klavír (Nadě Venclíkové)	1971
Tři Bagately	1971
Sousedská	1973
Sonatina pro klavír	1974
Jásavá sonatina (Janičce Wiedermannové)	1975
Polka pro čtyřicet prstů	1976
Svatební pochod pro klavír na čtyři ruce (milé Alence Hradílkové a Vojtěšku Dadejovi k jejich významnému dni 19. XI. 1977)	1977
Ekloga	1977
V poli u potůčku	1977
Drobnosti č. 3	1979
Orchestrální skladby	
Symfonieta d moll pro velký orchestr, op. 7	1934
Fantasie g moll pro varhany a orchestr op. 20. (partitura, úprava pro klavír na čtyři ruce) - Zákřov	1942
Lovecká fantasie (Lovecký žert)	1963
Slavnostní pochod „Osvobození“ (Městu Lipníku n. Bečvou k 700. výročí založení)	1964
Polka Vincentka	1964

Slavnostní pochod k 25. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou (Dechovému souboru JKP a jeho vedoucímu zasl. dirig. Rud. Klivarovi)	1970
Malá suita	1970
Mazurka Otovka	1970
Tryzna k 30. červnu 1971 památce hrd. kosmonautů Georgie Dobrovolského, Vladislava Volkova a Viktora Sacajeva při přistání Sojuzu 11 dne 30. června 1971 (Váženému příteli Františku Mlčákovi ved. škol. odboru ONV v Přerově)	1971
Variace na lidové písně	1972
Komorní skladby	
Tři skladby op. 6 pro housle, violoncello a klavír (Pastorale, Romance, Scherzo)	1934
Burlesca pro housle a klavír	1961
Scherzo pro housle a klavír	1965
Elegie pro lesní roh a klavír č. 1	cca 1965
Elegie pro lesní roh a klavír č. 2 (Lojzičku Ličmanovi)	1966
Koncertní skladba Es dur pro lesní roh s průvodem klavíru (Leoši Andrejčukovi)	cca 1966
Dumka d moll pro violoncello	1967
Dumka d moll pro housle a klavír	1967
Houslové trio	1970
Suita pro 8 dechových nástrojů	1971
Lovecká sonatina pro 2 lesní rohy a klavír	1973
Dumka pro 2 lesní rohy	1973
Elegie pro klarinet, lesní roh a klavír	1973
Variace na Rožnovské hodiny pro 2 lesní rohy s průvodem klavíru	1973
Památce Milana Andryška (skladba pro tři lesní rohy)	1973
Burlesca pro flétnu a klavír	1974
Pochod pro trubku a klavír	1974
Variace na starofrancouzskou píseň pro lesní roh s průvodem klavíru	1974
Koncert pro trubku	1975
Koncertní kus č. 1 pro trubku a klavír	1976
Helštýnské fanfáry pro čtyři trubky, 4 pozouny a 2 tuby (Váženému příteli Bronislavu Ludmilovi, řediteli JKP v Hranicích)	1976
Večerní zvon - varianty na ruskou lidovou píseň Večerní zvon pro zpěv, dvě trubky, 2 lesní rohy a klavír (LŠU v Hranicích v upomínku)	1976
Koncertní kus pro trubku č. 2	cca 1976
Písně	
Tři Ave Maria, op. 3	cca 1932

Příloha č. 2b: Seznam skladeb Rudolfa Heidera

Tři písně pro vyšší hlas s průvodem klavíru na verše Antonína Sovy, op. 9 (Meditace, Tušení, Melancholická vzpomínka)	1935
Tři Zdrávas Maria op. 11	cca 1935
Čtyři písně pro střední hlas s průvodem klavíru, op. 12 (Ukolébavka - J. Vrchlický, 2. V touze - Reissig, 3. Narcis - A. Sova, 4. Modlitba - P. Flemming)	1940
Pět písní na verše Jaroslava Vrchlického, op. 14 (Sám, Modlitba k noci, Appassionato, Za trochu lásky, Jsme smutní oba)	1940
Pět písní pro na slova Mikuláška, Puškina a Benešové s průvodem klavíru, op. 15	1941
Sbohem - píseň pro alt s klavírem na báseň J. Vl. Mothejzlíka	1941
Chránová skladba - Tebe Bože, op. 17	1942
Žalmy krále Davida (pro baryton)	1952
Motýl - píseň pro tenor s průvodem klavíru a sólové flétny na slova P. Bezruč (milému příteli Lojzku Krejčířkovi)	1955
Píseň míru - melodram na slova Františka Branislava pro recitátora, housle solo a klavír	1961
Biblické písně (pro tenor)	1962
Ukolébavka (na verše Jaroslava Vrchlického, pro soprán)	1963
Jarní píseň	1964
Tvé srdce jsem slyšela bít - svatební píseň pro soprán, violoncello solo a průvodem klavíru na verše Bartoše Vlčka pro soprán s průvodem klavíru (Vážené paní Irence Vaňákové)	1965
Milovaná - píseň pro tenor s průvodem smyčcového kvartetu na slova Rabindranátha Thákura	1966
Jitřní pták - píseň pro soprán s průvodem klavíru na verše Rabindranátha Thákura	1966
Noc - píseň na slova A. Puškina	1967
Milostné zpěvy 1. Ó, noci sladká pro baryton a lesní roh solo s průvodem klavíru na slova Leonarda da Vinci	1967
2. Píseň „Ó, krásná paní“ pro baryton a lesní roh solo s průvodem klavíru na slova Michelangela Buonarrotiho (Milému příteli JUDr. Jiřímu Musiolovi)	1968
3. Šťastní na slova Otokara Březiny - píseň pro baryton a lesní roh solo s průvodem klavíru (Milému příteli Dr. Jiřímu Musiolovi)	1969
Quasi marcia e maestoso pro dvě trubky, dva lesní rohy a bas (Veleváženým manželům Jarošovům k významnému výročí)	1974
Sbory	
Heslo (pro spolek Jurik)	1942
Noc na horách - mužský sbor na slova M. Jahna ze sbírky Beskydy (Juriku a milému příteli br. řediteli P. Hyklovi)	1942
Sbor slávy na slova M. Nováka, op. 21 pro sbor a orchestr	1942
Již tiše spi - smuteční sbor pro mužský sbor	1947

Žalm 33 pro smíšený sbor, sopránové sólo s průvodem orchestru a varhan (Milému příteli p. faráři Boh. Polívkovi)	1952
Lipník - mužský sbor na slova K. Štěpánka (Pěveckému sdružení Förster v Lipníku)	cca 1960
Rodná země na slova M. Závady pro smíšený sbor a čtyřruční klavír	1971
Chránové skladby	
Slavnostní mše As dur pro soprán, baryton sólo, smíšený sbor a orchestr a varhany op. 8	cca 1935
Pange lingua	cca 1935
Veni sancte	cca 1935
Confirma	cca 1935
Melodramy	
Dva melodramy s průvodem klavíru, op. 5 - č. 1 Anka z Heřmanic (na slova Jana Kostihy)	1936
č. 2 Jiřímu Wolkerovi (Vzpomínka na skauta Wokera)	1937
Dva melodramy na slova Petra Bezruče (Milému příteli Dr. prof. A. Závodskému)	
op. 25a Kantor Halfar	1940
op. 25b Žermanice	1936
Vánoční koleda - melodram na slova Vincence Jana Matina (ze sbírky básní Jaře i ozimy)	1944
Podzim - melodram na slova F. Halase s průvodem klavíru	1961
Sedmíkrásy - melodram na text J. Ostaše s doprovodem klavíru	1964
Píseň - melodram na verše Antonína Sovy (pro recitaci, housle sólo a klavír)	1964
Verše pro Tebe melodram na slova J. Havla s doprovodem klavíru	1964
Scénická hudba	
Scénická hudba k činohře Vzdálená princezna Edmonda Rostanda (pro orchestr), op. 26	1946
Scénická hudba k činohře Hrátky s čertem Jana Drdy	1946
Scénická hudba k činohře Smutek sluší Elektře E. O'Neill	1947
Scénická hudba k Shakespearově činohře Othello	1949
Scénická hudba k Shakespearově činohře Romeo a Julie	1950
Scénická hudba k pohádce Český Honza	1950
Úpravy duchovních písní pro dvojhlasý sbor ke hře Jan Roháč z Dubé Aloise Jiráska: Ó přelaskavý Ježíši, Svatý Václave, Navštiv nás, Kriste žádoucí a Kdož jste Boží bojovníci	1951
Scénická hudba k činohře Václava Dragouna Hrdinové Hranické rebelie	1951
Již nikdy válka - hudba k baletu E. Relského	1954

Příloha č. 2d: Seznam skladeb Rudolfa Heidera

Scénická hudba k činohře Günthera Weisenborna: Ztracená tvář	1960
Poštácká pohádka	1978
Znělky a příležitostné skladby	
Svatební znělka (M. Sedláčkové)	1963
Znělka k 800 let Hranic	1969
Slavnostně (Hance Hadašové)	cca 1970
Maestoso - Janě Křenovské	cca 1970
Znělka 100 let gymnázia	1971
Slavnostní znělka k 100. výročí založení Sigmy Hranice	1973
Slavnostní znělka	1973
Slavnostní intráda k 10. výročí založení Jednotného klubu pracujících v Hranicích	1974
Slavnostní znělka (Jarošovým)	1974
Slavnostní znělka pro dvě trubky a dva lesní rohy (SZŠ v Hranicích k 25. výročí založení)	1974
Slavnostní průvod (váženým novomanželům Ličmanovým)	1976
Svatební průvod (Haničce Dittnerové)	1977
Svatební průvod (váženým novomanželům Haničce a R. Švarcovým)	1978

Příloha č. 2e: Seznam skladeb Rudolfa Heidera

Skřiváncí.

K. R. Heider.

Píseň pro soprán s průvodem klavíru.
na slova Mikolše Kováče.

Libě.

ne-če-kej skřivá-nci - ku

na Boží slu-ní-cho, ne-če-kej na máj, veškeru se dej,

ne-če-kej skřiváncu dnes a ni ma-li-šco, sbí-ly-mi o-blá-čky

žatavčí rej, sbí-ly-mi o-blá-čky žatavčí rej -

N° 12

Příloha č. 3: Rudolf Heider – Skřiváncí

1.

Lento.

Už vím proč jaro přišlo.
Píseň pro soprán s prův-houslí a klavíru. R.Heider.

Soprán

Housle

Klavír

Soprán

Už vím, proč ja - ro přišlo

Soprán

hned to ja-ro plné ne-po-ko-je, když

Příloha č. 4: Rudolf Heider – Už vím, proč jaro přišlo...

Jenck Variace na píseň
 Co to máš děvče
 co to máš za krásu
 pro krásu

Lohua s jenué

The musical score is handwritten and consists of four systems of staves. The first system begins with a treble clef, a key signature of two flats (B-flat and E-flat), and a 3/4 time signature. It includes dynamic markings such as *p* and *mp*, and performance instructions like *dole* and *Ped*. The second system continues the piece with more complex piano textures. The third system features a change in time signature to 2/4 and includes markings like *rit* and *mf*. The fourth system concludes the piece with a *moreno* marking and a final cadence.

Příloha č. 5: Rudolf Heider – Variace na píseň *Co to máš, děvče, co to máš za krásu*

Irene Slámové

I D Y L K A

pro klavír solo

Rudolf Heider.

1. Lento

The image shows a handwritten musical score for a piano solo piece titled "Idylka" by Rudolf Heider. The score is written in G major (one flat) and 3/4 time. It consists of six systems of two staves each (treble and bass clef). The tempo is marked "Lento". The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and dynamic markings. The dynamics range from *p dolce* to *pp*. There are also markings for *dim* and *poco rit.*. The piece concludes with a double bar line and a repeat sign. The handwriting is in black ink on aged paper.

Příloha č. 6: Rudolf Heider – Idylka

Svatební pochod
Rudolf Heider

The image shows a handwritten musical score for a wedding march. It consists of three systems of staves, each with a treble and bass clef. The music is written in blue ink on aged paper. The title 'Svatební pochod' is written at the top center, and the composer's name 'Rudolf Heider' is written at the top right. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like 'sf' and 'f'. There is also a large 'S' written in the first system.

Příloha č. 7: Rudolf Heider – Svatební pochod

Handwritten musical score for guitar, titled "Ukolébavka" (Lullaby). The score is written on a single staff in treble clef, 3/4 time signature, and C major. The tempo and mood markings are "Moderato tranquillo" and "dolce". The piece begins with a piano (*p*) dynamic and features several first and second endings. The score includes dynamic markings such as *mf* and *pp*, and performance instructions like "rit..." and "sempre rit...". The piece concludes with a final cadence.

Příloha č. 8: Rudolf Heider – Ukolébavka

Příloha č. 9: Fotografie Leony Zezulové

Příloha č. 10: Leona Zezulová – Emocionální mapa (obal)

M d = 88 1. TOUHA
Appassionato rubato

mp
Ped *Ped* *Ped* *Ped* *Ped simile*

marcato
Ped *x*

marcato
Ped *x*

cresc.
ms *ma* *ma* *simile* *f*

Ped

- 1 -

Příloha č. 11: Leona Zezulová – Emocionální mapa (Touha)

OSTROVY BLAŽENÝCH

mf

couled, #, #, #

pp

una corda

tre corde

p

molto cresc.

ff

poco rubato

p

- 1 -

Příloha č. 12: Leona Zezulová – Toccaty a preludia (Ostrovů blažených)

Leona ZEZULOVÁ

INVENCE

E dur

Allegretto

Piano

3

mf

3

3

3

3

3

5

Příloha č. 13: Leona Zezulová – Invence E dur

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Hana Kubíková
Katedra:	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Gabriela Coufalová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Hudební osobnosti spjaté se Základní uměleckou školou Lipník nad Bečvou
Název v angličtině:	Musical personalities connected with Music school in Lipník nad Bečvou
Anotace práce:	Práce je zaměřena na dvě osobnosti Základní umělecké školy v Lipníku nad Bečvou, které významně ovlivnily rozvoj hudební školy i kultury ve městě Lipník nad Bečvou. První kapitola představuje Základní uměleckou školu v Lipníku nad Bečvou. Druhá kapitola se zabývá životem a dílem Rudolfa Heidera a představuje jeho nově nalezené skladby. Třetí kapitola se zabývá životem a dílem Leony Zezulové.
Klíčová slova:	Základní umělecká škola, hudební škola, Lipník nad Bečvou, osobnosti, Rudolf Heider, Leona Zezulová
Anotace v angličtině:	The thesis is focused on two personalities from Music school in Lipník nad Bečvou, who significantly influenced the development of Music school and culture in the town Lipník nad Bečvou. The first chapter introduces Music school in Lipník nad Bečvou. The second chapter deals with the life and work of Rudolf Heider and introduces some of his newfound pieces. Third chapter deals with life and work of Leona Zezulová.
Klíčová slova v angličtině:	Music school, Lipník nad Bečvou, personalities, Rudolf Heider, Leona Zezulová
Přílohy vázané v práci:	13: fotografie Rudolfa Heidera a Leony Zezulové, notové ukázky skladeb Rudolfa Heidera a Leony Zezulové, seznam skladeb Rudolfa Heidera od Ingrid Silné
Rozsah práce:	45 stran (62 stran včetně příloh)
Jazyk práce:	český